Friday, September 21, 2018
1:13 PM

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

मेरो भनाइ

[illegible]

संक्षिप्त रुपहरु (Abbreviations)

छोटो रुप	पूर्णरुप
प्र.जि.अ.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
ने.रे.सो.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
न.पा.	नगरपालिका
गा.पा.	गाउँपालिका
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
कि.मि.	किलो मीटर
प्रा.स्वा.के.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
DDMC	District Disaster Management Committee
LDMC	Local Disaster Management Committee
NRCS	Nepal Red Cross Society
ICRC	International Committee of the Red Cross
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
UNICEF	United Nation Children's Fund
SAR	Search & Rescue
MIRA	Multiple Initial Rapid Assesment
CCCM	Camp Coordination & Camp Management
MOU	Memorendum of Understanding
SAM	Severe Acute Malnutrition
IED	Improvised Explosive Device
UXO	Unexploded Ordinance
GBV	Gender-Based Violence
RCAT	Red Cross Action Team
DDRT	District Disaster Response Team
NDRT	National Disaster Response Team
ACT	Assesment coordination Team
CADRE	Community Action for Disaster Response
DLSA	District Lead Support Agency
SIP	School Improvement Plan

विषय-सूची

विषय			पृष्ठ
१	जिल्लाको संक्षिप्त परिचय		१
२	वस्तुगत स्थिति		६
३	सिरहा जिल्लामा भएका र हुने सक्ने मुख्य प्रकोपका घट्नाहरु		९
४	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्नुका उद्देश्यहरु		१०
५	योजना तयार गर्न अपनाइएका रणनीतिहरु		११
६	योजना तयार भएपछि प्राप्त हुने अपेक्षित उपलब्धिहरु		११
७	जिल्लाको सूचना संयन्त्र		१२
८	कमला नदी वाढी पूर्व सूचना सञ्चार संरचना, सिरहा		१३
९	व्यवस्थापन तथा समन्वयका लागि समष्टिगत व्यवस्था		१४
१०	परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमान		२१
११	पूर्व तयारी तथा सहयोग सम्बन्धी योजना		२४
१२	समन्वय तथा व्यवस्थापन		४९
१३	जिल्ला स्तरीय क्षमता विश्लेषण		५०
१४.	अनुसूचीहरु		
	अनुसूची-१	विपद्को समयमा प्रयोग हुने प्रमुख सम्पर्क नम्बरहरु	६४
	अनुसूची-२	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य शर्त	६४
	अनुसूची-३	जिल्लाको क्षेत्रगत अगुवा संस्थाहरुका कार्य शर्त	६६
	अनुसूची-४	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य शर्त	६८
	अनुसूची-५	विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फारम	७०
	अनुसूची-६	घरधुरीको क्षति सर्वेक्षण फारम	७८
	अनुसूची-७	भौतिक क्षतिको प्रारम्भिक सर्वेक्षण फारम	७९
	अनुसूची-८	कृषि सम्बन्धी क्षति सर्वेक्षण फारम	८०
	अनुसूची-९	सम्भावित प्रकोप र प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी अपनाउनु पर्ने विवरण /जानकारी पात्रो	८१
	अनुसूची-१०	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन सम्बन्धी परिपत्र	८५
	अनुसूची-११	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनको लागि पूर्व तयारी गर्ने सम्बन्धी परिपत्र	८६
	अनुसूची-१२	२०७५ जेष्ठ २८ गतेको विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकको निर्णय	८७
	अनुसूची-१३	कमला नदीको जलसतह र वर्षा थ्रेसहोल्ड	९०
	अनुसूची-१४	आपतकालिन प्रतिकार्य र उद्धार कार्यविधि	९०
१५.	सन्दर्भ सामग्रीहरु		९५

१.१ जिल्लाको संक्षिप्त परिचय :

नेपालको सात प्रदेशहरु मध्ये प्रदेश नं. २ अन्तर्गत रहेका आठ जिल्लाहरु मध्ये सिरहा जिल्ला पूर्ववाट दोश्रो जिल्लाको रुपमा पूर्व दक्षिण भुभागमा अवस्थित तराईको एक जिल्ला हो। यसको पूर्वमा सप्तरी, पश्चिममा धनुषा, उत्तरमा उदयपुर र दक्षिणमा भारतको विहार राज्यको मधुवनि जिल्ला पर्दछ। यस जिल्लाको सामान्य परिचय निम्नानुसार रहेको छ।

क्र. सं.	विषयवस्तु	परिचयात्मक विवरण
१	अवस्थिति	• ८६°०६' पूर्वी देशान्तरदेखि ८६°२६' पूर्वी देशान्तर र २६°३३' उत्तरी अक्षांश देखि २६°५५' उत्तरी अक्षांश भित्र
२	सीमा	• **पूर्व :** सप्तरी जिल्ला, • **पश्चिम :** धनुषा जिल्ला, • **उत्तर** : उदयपुर जिल्ला, • **दक्षिण :** भारतको विहार राज्यको मधुवनी जिल्ला ।
३	उचाइ	• समुद्र सतहदेखि ७६ मिटर (२४९.२८ फिट) देखि ८८५ मिटर (२९०३ फिट) सम्म
४	क्षेत्रफल	• १२२८ वर्ग किलोमिटर (नेपालको कूल क्षेत्रफलको ०.८३४ प्रतिशत)
५	भौगोलिक विभाजन	• चुरे क्षेत्र (नगन्य) • भावर प्रदेश • तराई ९० प्रतिशतभन्दा बढी
६	राजनीतिक विभाजन	• प्रदेश : प्रदेश नं. २ • संघिय निर्वाचन क्षेत्र : ४ वटा • प्रादेशिक निर्वाचन क्षेत्र : ८ • नगरपालिका : ८ • गाँउ पालिका : ९
७	प्रमुख नदीनाला	• **नदी :** कमला, घुर्मी, वलान, मैनावती, खुट्टी, गागन, सहजा, बतहा, जिवा, भेडवा, डिम्मा
८	भू–उपयोग (हेक्टरमा)	• खेतीयोग्य जमिन : ७१०११, (खेत- ६५८१०, बारी- ३६२४ र पाखो- १५७७) वनजङ्गल २७७०७.९५, ४७, चरन क्षेत्र १३१४.२, अवादी नभएको क्षेत्र : ७५८९, घडेरी तथा पोखरी-इनार : ६४३१.९५, नदीनाला तथा अन्य : ८७४२.८

९	हावापानी सम्बन्धी विवरण	• उष्ण प्रदेशीय हावापानी • गृष्मकालीन तापक्रम : ३२ देखि ४५ डिग्री सेल्सियस • शीतकालीन तापक्रम : ८ देखि २० डिग्री सेल्सियस • वर्षा : औसत १४६७ देखि १५५९ मिलिलिटरसम्म (८० प्रतिशत मनसुनी वर्षा गृष्म ऋतुमा)
१०	जनसङ्ख्या र जातजाति	क) जनसङ्ख्या : ६,३७,३२८ (पुरुष ३,१०,१०१, महिला ३,२७,२२७- राष्ट्रिय जनगणना २०६८) ख) औसत आयु : ५६.१ ग) प्रतिव्यक्ति सरदर आय : ९,२५७ रुपैयाँ घ) जातजाति : • यादव ११.८१ प्रतिशत, • कोइरी ७.७६ प्रतिशत, • मुश्लिम ६.५८ प्रतिशत, • तेली ५.०६%, • ब्राह्मण ४.७० प्रतिशत • क्षेत्री ४.३६ प्रतिशत, • तामाङ ३.८४ प्रतिशत, • नेवार ३.८३ प्रतिशत, • चमार ३.२१ प्रतिशत, • थारु ३.१८ प्रतिशत, • पाशवान ३.०८ प्रतिशत, र • कलवार २.६१ प्रतिशतको बसोबास रहेको छ
११	शैक्षिक विवरण	• शिक्षण संस्था : १३५० • श्रोत केन्द्र : ११ • अगुवा श्रोत केन्द्र : १ • सामुदायिक विद्ययालय : ४३५ • संस्थागत विद्यालय : २२८ • मदरसा : ६० • बाल विकास केन्द्र : ५८३ • सामुदायिक अध्ययन केन्द्र : ४४ • साक्षरता : ५०.०६ प्रतिशत
१२	ऊर्जा	**क) नगरपालिका तथा गाँउ पालिका तर्फ** • पूर्ण विद्युतीकरण नभएका नगरपालिका तथा गाँउपालिका : ५ **ख) पारिवारिक अवस्था** • जलविद्युत् खपत् : ८१९९ परिवार • मट्टीतेल : ७३९९३ परिवार • गोबरग्यास प्लान्ट : २७ परिवार • सोलार र अन्य स्रोत : १४५५ परिवार

१३	खानेपानी तथा सरसफाइ	• ओभर ट्याङ्क : ८२० परिवार • इनार : १७९४० परिवार • ट्युबवेल : २४४९१ परिवार • पाइप वितरण : ३९२७४ परिवार • मूल : ६३ परिवार • कुवा : ५१३ परिवार • नदी : ६२३ • झरना : १३ परिवार • नहर तथा कुलो : ४३ परिवार
१४	स्वास्थ्य स्थिति	**क) स्वास्थ्य संस्था** • अस्पताल : ३ वटा • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र : ३ वटा • स्वास्थ्य चौकी : १२ वटा • उप-स्वास्थ्य चौकी : ९३वटा • आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र : ३ वटा • आयुर्वेद औषधालय : १ वटा **ख) स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरण** • शिशु मृत्युदर : ७४.७ प्रतिहजार • बाल मृत्युदर : ११८ प्रतिहजार • मातृ मृत्युदर : ४७.५ प्रतिहजार • कूल प्रजनन दर : ४.६४ प्रतिशत • औषत मृत्युदर : ११.५ प्रतिहजार • कोरा जन्मदर : ३७ प्रतिहजार
		स्रोत : जिल्ला विकास योजना सिरहा २०६९/७० ।

सडक यातायात विवरण :

पूर्व पश्चिम राजमार्ग	:	४० कि.मी.
चौहर्वा सिरहा माडर	:	२३ कि.मी. (सिरहा बजारसम्म कालोपत्रो)
सिरहा कल्याणपुर मिर्चैया	:	२३ कि.मी.(ग्राभेल)
कमला वलान हुलाकी सडक	:	२९ कि.मी. (ग्राभेल र पुल वनाउनुपर्ने)
जिरोमाइल बरियारपटी सडक	:	१८ कि.मी. (ग्राभेल)
लहान भगवाणपुर सडक	:	१८ कि.मी. (पिच र ग्राभेल)
गोलवजार र लगडीगदियानी	:	२६ कि.मी. (कच्ची)
धनगढी महेशपुर पत्तारी	:	१८ कि.मी. (ग्राभेल)
जम्मा	**:**	**१९५ कि.मि.**

आर्थिक स्थिति :

उद्योग संख्या : १०९० कृषिमा आश्रित जनसंख्या : ८०.६५

- ❖ कृषि प्रधान जिल्ला
- ❖ उद्योग धन्दा सामान्य
- ❖ प्रमुख आम्दानी कृषि र वैदेशिक रोजगार
- ❖ प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरु :

* मिर्चैया	* ठाडी
* गोलवजार	* बरियारपट्टी
* लाहान	* सुखीपुर
* सिराहा	* कल्याणपुर
* भगवानपुर	* कर्जन्हा
* धनगढीमाई	

समग्रमा आर्थिक स्थिति सन्तोषजनक छ तापनि वर्षाको समयमा डुवान वढी हुने क्षेत्रहरुको वाहुल्यता रहेकाले प्रकोपले वढी क्षति गराउने ठूला खालका उधोग धन्दाहरुका संख्या ज्यादै न्यून रहेको छ।

धार्मिक विश्लेषण :

परम्परावादी समाज तथा धार्मिक अवधारणा अनुसार हरेक परिवारको कूलदेवता र गाँउ एवंम टोल पिच्छे नगरदेवता रहेका छन्। कूल देवतामा आ आफ्नो परम्परा अनुसार धर्मराज, काली, कारीक महराज, बन्दी, गोरईया, गहिर एवंम जलपैत रहेका छन् भने मुसहर जातीको दिनाभद्री रहेको छ। आ-आफ्नो धार्मिक परम्परा अनुसार सम्प्रदायले आ-आफ्नो प्रकारले पूजाआजा गर्ने गरेको पाईन्छ। यी परम्पराहरुलाई आधुनीकिकरण शैलीमा रुपान्तरण गर्दा विपद् अझ पर्दछ भन्ने धारणा रहेकोले पनि वर्षाको समयमा डुवान क्षेत्रहरु खाली गराउन नसकिने अवस्था रहेको छ। यस्तो रुढीवादी परम्पराले समेत विपद् व्यवस्थापनमा थप चुनौतीको सामना गर्ने संभावना रहेको पाइन्छ।

पर्वहरु :

आ-आफ्नो रीति अनुसार दशैं (दशहरा), दिपावली, छठ, गणेश चतुर्थी, रामनवमी, कृष्णा अष्ठमी, तीज, होली, ईद उद जोहा, मोहरम पर्वहरु प्रमुख हुन्। यी बाहेकका प्रत्येक गाँउ र वडामा जातीय रितिरिवाजका आ-आफ्नै पर्वहरु मनाउने चलन छ।

पर्यटकीय स्थलहरु :

स्थलहरु		**स्थान**
सलहेश फुलवारी	:	सिसवनी पडरिया, लाहान न.पा.-२२
हनुमानढोका पत्तारी पोखरी	:	महेशपुर पत्तारी, लक्ष्मीपुर पतारी गा.पा.
मनिकदह	:	मल्हनिया गोविन्दपुर, लाहान न.पा.-२४
सहलेश गहवर (महिसोथा धाम)	:	सिरहा न.पा.-७
सारश्वरनाथ महादेव मन्दिर	:	सारश्वर, सिरहा न.पा.-१२
हरिहरनगर पताल पोखरी	:	लक्ष्मीपुर पत्तारी गा.पा.
पारसनाथ महादेव स्थान	:	ईटारी प्रसाही, कल्याणपुर न.पा.–३
कमलानदीको उत्तरवाहिनी	:	बडहारामाल, कर्जन्हा न.पा.
बाबाताल	:	बन्दीपुर, कर्जन्हा न.पा.
बालासुन्दरी भगवती स्थान	:	भगवानपुर गा.पा.-१
कमलदह	:	फुलवरीया, मिरचया न.पा.
नन्दवावा मन्दिर	:	बडहरामाल, कर्जन्हा न.पा.
पकडियागढ	:	भदैया, लाहान न.पा.-१८
बुढानगढ	:	ब्रहमानगोर्छाडी, लाहान न.पा.-२०
आकाशगंगाा	:	मुक्सार, लाहान न.पा.
धमियाईनथान	:	असनपुर, गोलवजार न.पा.-१
पुलिसपटा	:	चन्द्रोदयपुर, गोलवजार न.पा.
दिनाभद्री	:	पिप्रा प्र.ध., लक्ष्मीपुर पतारी गा.पा.-१
काभ्रे महादेव स्थान	:	तरेगना गोविन्दपुर, लाहान न.पा.

पर्यटकिय क्षेत्र धेरै भएतापनि लक्ष्य अनुरुपको विकास हुन नसकेको ।

२. वस्तुगत स्थिति :

तराईमा अवस्थित रहेको यो जिल्लामा उष्ण मौसमी हावापानी पाइन्छ। गृष्म ऋतुमा तापक्रम अधिकत्तम ४५ सेन्टीग्रेड भन्दा वढी र जाडो याममा न्यूनतम ८ सेन्टीग्रेड सम्म रहने गर्दछ। यसले गर्दा यस याममा हावा हुरी तथा आगलागीका प्रकोप धेरै हुन्छन्। यहा गर्मी महिनामा अति गर्मी र जाडोमा अति जाडो हुने गर्दछ। यहाको औषत वर्षा १,४६७ मीलीमीटर भए तापनि वर्षायामको समयमा अत्यधिक वर्षा हुने भएकोले यस जिल्लाका प्रमुख नदीहरु कमला, घुर्मी, वलान, मैनावती, खुट्टी, गागन, सहजा, वतहा, आदि जस्ता नदीहरुमा आउने वाढीले जनधनको निकै क्षति गर्दछ। यसरी वाढी कटान, वाढीको प्रकोप र चुरेक्षेत्रमा हुने भूक्षय यस जिल्लामा प्राकृतिक र वातावरणीय विपद्लाई निम्त्याउने गर्दछ।

यसरी यो जिल्ला प्रतिवर्ष वाढी-पहिरो, हुरी-वतास र आगलागीवाट एवं कहिले काही भूकम्प, खडेरी, असिना र पहिरोवाट पनि प्रभावित हुने गर्दछ। घना वस्ती, परालको छाना भएका घर तथा जनचेतनाको कमीले गर्दा प्राय गर्मी याममा हुने आगलागीका घटनाहरुले समुदायका व्यक्तिहरु प्रभावित हुने गर्दछ। भूकम्प जस्ता प्रकोपहरु केही वर्षको अन्तरालमा आउने गरेका देखिन्छन्। आगलागीका घटनाहरु वाहेक २०४४, २०४८, २०५९, २०६१, २०६४, २०७१ र २०७४ सालमा आएका भिष्ण वाढीवाट जनधनको क्षतिहरु भएको छ। वि.सं. १९९० र २०४५ सालको भूकम्पवाट सिरहा जिल्ला अति प्रभावित भए पनि २०७२को भुकम्पवाट त्यस्तो कुनै ठूला क्षतिहरु भएको छैन।

तसर्थ यस्ता समस्याहरुलाई सामाधान गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आयोजना र ने.रे.सो.जिल्ला शाखा सिरहाको समन्वयमा विभिन्न वैठकहरु आयोजना गरि वैठकहरुको सुझाव एवं सल्लाहहरुलाई समेत मध्यनजर गरि मिति २०७५ जेष्ठ २८ गते जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति सिरहाका पदाधिकारीज्यूहरु, ने.रे.सो.सिरहा, जिल्लाका राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायका प्रतिनिधिहरु एवं पत्रकारहरुको उपस्थितिमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठकवाट प्राप्त सुझाव र सल्लाह अनुसारको विषय वस्तुलाई समेटी यस सिरहा जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ तयार गरिएको छ।

२.१ विपद् :

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले गरेका परिभाषाहरु

१. **विपद् :** विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपत्कालिन अवस्था सिर्जना भई जन वा धनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैरप्राकृतिक विपद् सम्झनु पर्दछ।

२. **प्राकृतिक विपद :** प्राकृतिक विपद् भन्नाले हिमपात, असिना, हिमपहिरो, हिमताल विष्फोटन, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, बाढी, पहिरो, तथा भू-स्खलन, डुवान, खडेरी, आँधी, हुरी वतास, शीतलहर, तातो हावाको लहर, चटयाङ्ग, भूकम्प, ज्वालामुखी विस्फोट, डढेलो वा यस्तै अन्य प्राकृतिक विपद्‌वाट उत्पन्न जुन सुकै विपद् सम्झनु पर्छ।

३. **गैर प्राकृतिक विपद् :** गैर प्राकृतिक विपद् भन्नाले महामारी, अनिकाल, डढेलो, कीट वा सूक्ष्म जीवाणु आतङ्क, पशु तथा चराचुरुङ्गीमा हुने फ्लू, प्यान्डामिक फ्लू, सर्पदंश, जनावर आतङ्क, खानी, हवाई, सडक, जल वा औधोगिक दुर्घटना, आगलागी, विषाक्त ग्याँस, रसायन वा विकिरण चुहावट, ग्याँस विष्फोटन, विषाक्त खाध सेवन, वातावरणीय प्रदुषण, वन विनाश वा भौतिक संरचनाको क्षति तथा प्रकोप उद्धार कार्यमा हुने दुर्घटना वा यस्तै अन्य गैरप्राकृतिक विपद्‌वाट उत्पन्न विपद् सम्झनु पर्छ।

४. **विपद् व्यवस्थापन :** विपद् व्यवस्थापन भन्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुनर्लाभसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण क्रियाकलाप सम्झनु पर्छ।

५. **विपद् जोखिम न्यूनीकरण :** विपद् जोखिम न्यूनीकरण भन्नाले विपद्‌पूर्व गरिने जोखिमको विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन, विपद् रोकथाम वा विपद्‌बाट हुने क्षतिको न्यूनीकरण तथा विकासका कार्यमा विपद् जोखिमलाई कम गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्झनु पर्छ।

६. **विपद् प्रतिकार्य :** विपद् प्रतिकार्य भन्नाले विपद्‌को घट्ना घट्नासाथ तत्कालै गरिने खोज, उद्धार एवम् राहतसँग सम्बन्धित कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीलाई समेत जनाउँछ।

७. **विपद् पुनर्लाभ :** विपद् पुनर्लाभ भन्नाले विपद्‌को घट्नापछि गरिने पुनर्निर्माण एवम् पुनर्स्थापनासँग सम्बन्धित कार्य सम्झनु पर्छ।

२.२. विपद् र मानव :

विपद्‌को इतिहास मानव जातीको इतिहास जतिकै पुरानो छ। विपद् देशकालको सिमामा बाँधिन सकिदैन। जुनसुकै ठाउँ र जुनसुकै समयमा पनि विपद् हुन सकिन्छ। प्रकोपको प्रकार, यसको कारण र क्षतिको मात्रामा अन्तर हुनु भनेको छुट्टै कुरा हो। त्यस कारण विपद्‌लाई रोकथाम गर्नु, प्रकोपवाट हुने जनधनको क्षतिको मात्रालाई कम गर्न पूर्व तयारी कार्यक्रम संचालन गर्नु र प्रकोप परि सकेपछि उद्धार कार्य संचालन गर्नु मानव जीवनको एक अभिन्न अङ्गको रुपमा छ।

जनसंख्या वृद्धि, वन विनास, वातावरणमा आएको असन्तुलन र शहरीकरणको प्रकृयावाट एकै स्थानमा जनसंख्याको वढदो चाप आदि अनेकौं कारणले गर्दा भविष्यमा प्रकोपको संख्या र प्रकोपवाट हुने जनधनको क्षति मात्रमा हरेक वर्ष वृद्धि हुदै जाने देखिन्छ । यस्तो प्रतिकूल परिस्थितिको सामना मानव जातीको सचेत प्रयास र योजनावद्ध तरिकावाट मात्रै गर्न सकिन्छ। यसको लागी तलको विपद् व्यवस्थापन चक्रको पाइलाहरुलाई हामीले गम्भीरताका साथ कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

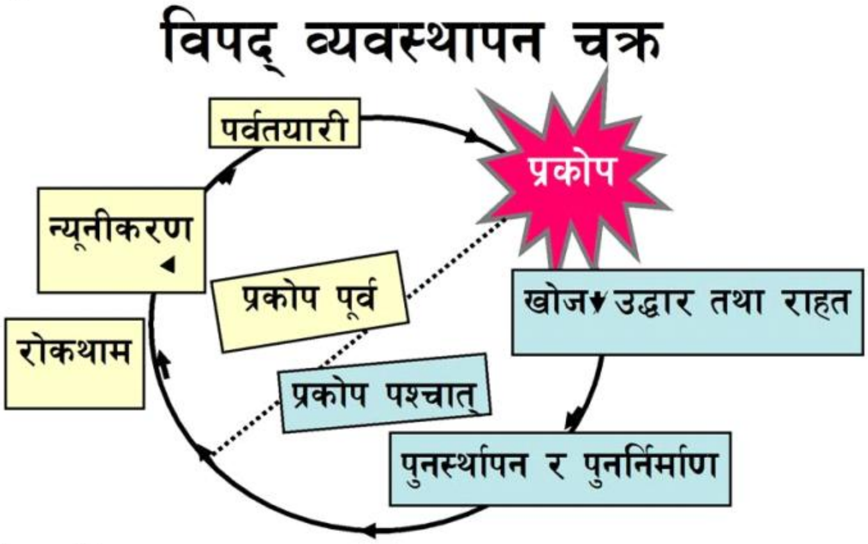

२.३. **विपद् र विकास :**

विकास र विपद् आपसमा घनिष्ठ रुपमा सम्वन्धित छन्। विपद् बाट देशको विकासमा प्रतिकूल प्रभाव पर्छ। कुनै पनि देशमा ठुलो विपद् पर्न गएमा देशविकासमा गरिने लगानी विपद् उद्धार कार्यमा लगाउनु पर्ने हुन्छ। यसरी देशको विकास कार्यमा नै अवरोध उत्पन्न हुन्छ। विपद्वाट विकसित मुलुकहरु भन्दा अल्प विकसित र विकाशोन्मुख मुलुकहरु वढी प्रभावित हुन्छन्। अल्प विकसित र विकाशोन्मुख मुलुकहरुमा पर्ने प्रकोप संख्या धेरै छ । उस्तै प्रकृतिको प्रकोपवाट विकसित मुलुकहरुमा भन्दा यस्ता मुलुकहरुमा जनधनको क्षति वढी हुन्छ र यिनै अल्प विकसित र विकाशोन्मुख मुलुकहरुमा साधन र श्रोतको अपर्याप्तता पनि हुन्छ। त्यस कारण राष्ट्रको विकास योजनामा मेल खानेगरि जिल्लाको विकास योजनामा विपद्लाई एक अभिन्न अङ्गको रुपमा समावेश गर्दै लानु पर्ने आवश्यकता छ।

३. सिरहा जिल्लामा भएका र हुन सक्ने मुख्य प्रकोपका घटनाहरु :

३.१. बाढी/ पहिरो (Flood & Landslide) :

हिम श्रृंखलाहरुवाट हिमस्खलन वा अतिवृष्टिका कारण नदी र नालाहरुमा सावीकको भन्दा वढी (प्रशस्त) मात्रामा पानी र सो को वहाव तीव्र रुपमा आउनुको साथै यस जिल्लाको पहाडी क्षेत्रमा भूस्खलन भइ आफनो स्थान छाडी अर्को स्थानमा झर्न र खस्न जान्छ। बाढी पहिरोको समस्या प्राय: प्रत्येक वर्ष जिल्लाको कुनै न कुनै भेगमा भई निकै नै जनधनको क्षति गरिरहेको अवस्था छ। यस जिल्लाको उत्तर तर्फको भुभाग भावर र चुरे पर्वत श्रृंखलामा पर्ने भएको कारणले दक्षिण तर्फको समथर भूमिभन्दा फरक अथवा भिरालो छ। भिरालो भएको कारणले वर्षायाममा खहरे खोलाले एकातिर यस क्षेत्रको माटोलाई वगाएर लैजान्छ भने अर्कातिर चुरे पहाडवाट वगाइ ल्याएको वालुवा गिटी समथर क्षेत्रको भूमिमा थुपारी दिने गर्दछ जसले गर्दा उव्जाउ भूमिहरु दिन प्रतिदिन मरुभूमिमा परिणत हुँदै गइ रहेको छ।

३.२. आगलागी (Fire) :

यस जिल्लाका प्राय: घरहरु आपसमा जोडी वनाउनु, खर वा फुसको घर छाना हुनु, घना वस्ती हुनु आदि कारणले खास गरि चैत्र वैशाखमा वढी र अन्य महिनामा फाटफुट रुपमा आगलागीका घटनाहरु हुने भएको हुँदा हरेक वर्ष आगलागीको चपेटमा परेर जनधनको क्षति हुनु र जीवन अस्त व्यस्त हुनुको साथै मानवीय क्षति पनि हुने गरेको अवस्था छ।

३.३. भूकम्प (Earthquake) :

पृथ्वीभित्र भइरहने हलचलले गर्दा पुथ्वीवाहिर कुनै भागमा जमीनको सतह चर्किंदा अनुभव गरिने धक्का भूकम्प पनि यस जिल्लामा पटक पटक आएको इतिहास अन्तर्गत वि.सं १९९०, २०४५ सालको भूकम्पमा यस जिल्लामा निकै नै जनधनको क्षति भएको पाइन्छ। बि.सं. २०७२ सालको भूकम्पले यस जिल्लामा त्यति क्षति पुऱ्याएन।

३.४. महामारी (Epidemic) :

धेरै व्यक्तिहरुलाई एकै समय एकै किसिमको रोग लागेमा हुने महामारी अन्तर्गत झाडापखाला, हैजा, रुघा र निमोनिया, जण्डीस जस्ता रोगहरु खास गरि वर्षायाम पछाडि जनचेतना र उचित व्यवस्थापनको कमीले हुने र भई रहेको अवस्था छ।

३.५. यातायात दुर्घटना (Road Accident) :

बढ्दो शहरीकरण तथा यातायातका साधनहरुको बृद्धि र अनियन्त्रित सवारी साधनको कारणले यस जिल्लामा स-साना यातायात दुर्घटनाहरुबाट कहिलेकाही धेरै जनाको ज्यान जाने र घाइते हुने घटनाहरु यस जिल्लामा वर्षेनी हुदै आइरहेको अवस्था छ।

३.६. खडेरी र अनिकाल (Drought & Famine) :

अनावृष्टिको कारण पटक पटक यस जिल्लाले खडेरीको समस्या सामना गनु परेको साथै कहिले काही अनिकालको पनि सामना गनु परेको इतिहास यस जिल्लाको रहेको छ।

३.७. तातो हावा (Loo) :

खास गरि चैत्रदेखि जेष्ठ महिनाको वीचमा अत्यधिक गर्मीको कारणले तातो हावा (LOO) चलि मान्छेहरु वेहोश र मृत्यु समेत भएको पाइन्छ।

३.८. आँधीवेहरी :

चैत्र वैशाखको समयमा आँधीवेहरीवाट निकै मानिसहरु घर विहिन, मृत्यू र समाजिक संस्थाहरुमा क्षति हुने गरेको पाइन्छ।

३.९. शीतलहर :

चिसो मौसममा शीतलहर हुने भई मानिस र पशु चौपाया मर्ने गरेको पाइन्छ।

३.१०. चट्याङ्ग :

वर्षा यामको समयमा चट्याङ्गवाट निकै जनधनको क्षति भइरहेको र हुने गरेको पाइन्छ।

३.११. सर्पदंश :

गर्मी याममा अत्यधिक गर्मीका कारण शर्पहरु जमिनवाट निस्की मानिसहरुलाई टोकि मृत्यु समेत हुने गरेको पाइन्छ।

३.१२. अन्य :

वर्तमान अवस्थामा वातावरणीय प्रदुषणका कारणले विभिन्न किसिमका घटना तथा रोगहरुवाट मानिसहरु पीडित भई मानवीय क्षतिहरुको सामना गरि राख्नु परेको छ।

४. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्नुका उद्देश्यहरू :

- प्रकोप पूर्व, प्रकोप भई रहेको समयमा र प्रकोप पछि गर्नु पर्ने कार्यहरुको पूर्व तयारी गर्नु।
- प्रकोप पीडितहरुलाई तत्काल उद्धार तथा राहत सेवा पुऱ्याउन सरल बनाउनु।

- विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी तथा अन्य निकायसंग समन्वय गरि कार्यक्रमलाई एकीकृत रुपमा अगाडी वढाउनु।
- कार्ययोजना वनाई कार्ययोजनामा उल्लेखित विषयहरुमा जिम्मेवार निकायहरुलाई सवलीकरण तथा दायित्व प्रभावकारी रुपमा निर्वाह गर्ने भूमिका तयार गर्नु।
- कार्ययोजना अनुसारको गतिविधिहरु कार्यान्वयन गर्नु।

५. योजना तयार गर्न अपनाइएका रणनीतिहरू :

- योजनाको तर्जुमा जिल्लाको सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको संलग्नतामा तयार गरिएको।
- सिरहा जिल्लामा घटेका र घटन सक्ने घटनाहरुको प्रभावहरुको विश्लेषणमा आधारित रही तयार गरिएको।
- जिल्लामा क्रियाशील विभिन्न निकायहरुको क्षमताको विश्लेषणको आधारमा पूर्वतयारी तथा सहयोग कार्यक्रमको लागि भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्धारण गरिएको।
- जिल्लामा विगतमा भएका क्षतिहरु, क्षति गर्ने नदीहरु, क्षतिभएका भौतिक पूर्वाधारहरु, मानवीय क्षतिको तथ्याङ्कहरु पुनरावलोकन गरिएको।
- वाढीवाट अति जोखिम, मध्य जोखिम र कम जोखिममा रहेका न.पा.तथा गा.पा.हरुको पहिचान गरिएको।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठक वसी वाढी पहिरो सम्वन्धी समीक्षालाई आधार मानेको।
- योजना तयार गर्नको लागि विभिन्न वैठकहरुको आयोजना गरेको।
- यस भन्दा आगाडीका योजनाहरुको पूनरावलोकनवाट आएका सुझावहरु समेत समावेश गरेको।

६. योजना तयार भएपछि प्राप्त हुने अपेक्षित उपलब्धीहरू (Outcomes):

- बाढ़ीको जोखिमको आंकलन भई पूर्वतयारी गर्न सजिलो हुनेछ।
- प्रभावित क्षेत्र र समुदायको आंकलन भई तत्काल उद्धार तथा राहत कार्य गर्न सकिने छ।
- उपलव्ध हुन सक्ने श्रोत र साधनको आंकलन आंकलन भएको हुनेछ।
- जोखिमपूर्ण रुपमा रहन सक्ने समुदायको पहिचान भई त्यस्ता समुदायहरुलाई सर्तक तथा पूर्व तयारीको लागि तयार रहनको निमित्त श्रोत साधन र क्षमताको अभिवृद्धि भएको हुनेछ।
- अग्रिम सावधानी र सतर्कताद्वारा क्षति न्यूनीकरण गर्न सकिने छ।

- आश्रय स्थलको पहिचान भई प्रभावित परिवारहरुलाई अश्रय स्थलमा व्यवस्थित तरिकावाट आश्रय दिन सकिने छ ।
- आकस्मिक संचार र समन्वयमा प्रभावकारिता आई मानवीय सहयोगको आपूर्ति व्यवस्थापन प्रभावकारी हुनेछ ।
- प्रत्येक निकायको आ-आफ्नो पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार भई सोही अनुसारको गतिविधिहरु संचालन भएको हुनेछ ।

७. जिल्लाको सूचना संयन्त्र :

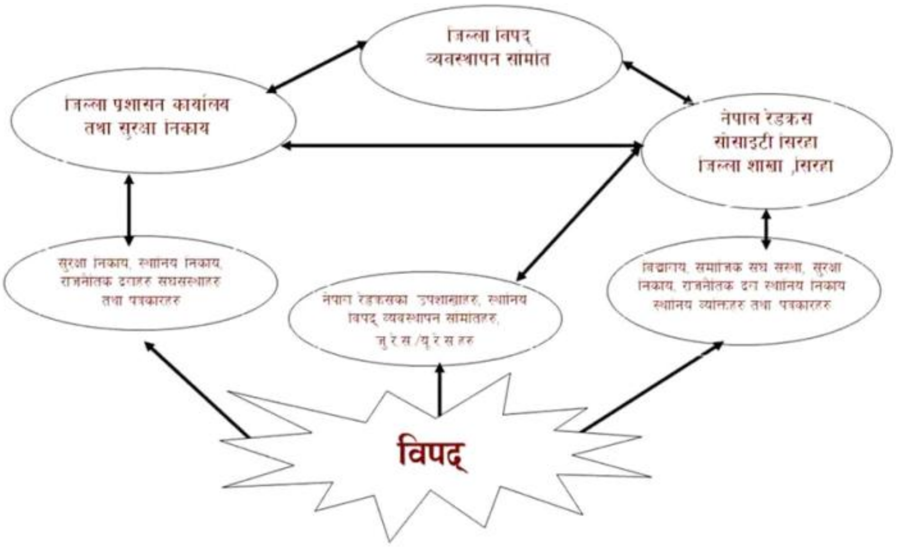

८. **कमला नदी बाढी पूर्व सूचना सञ्चार संरचना, सिरहा :**

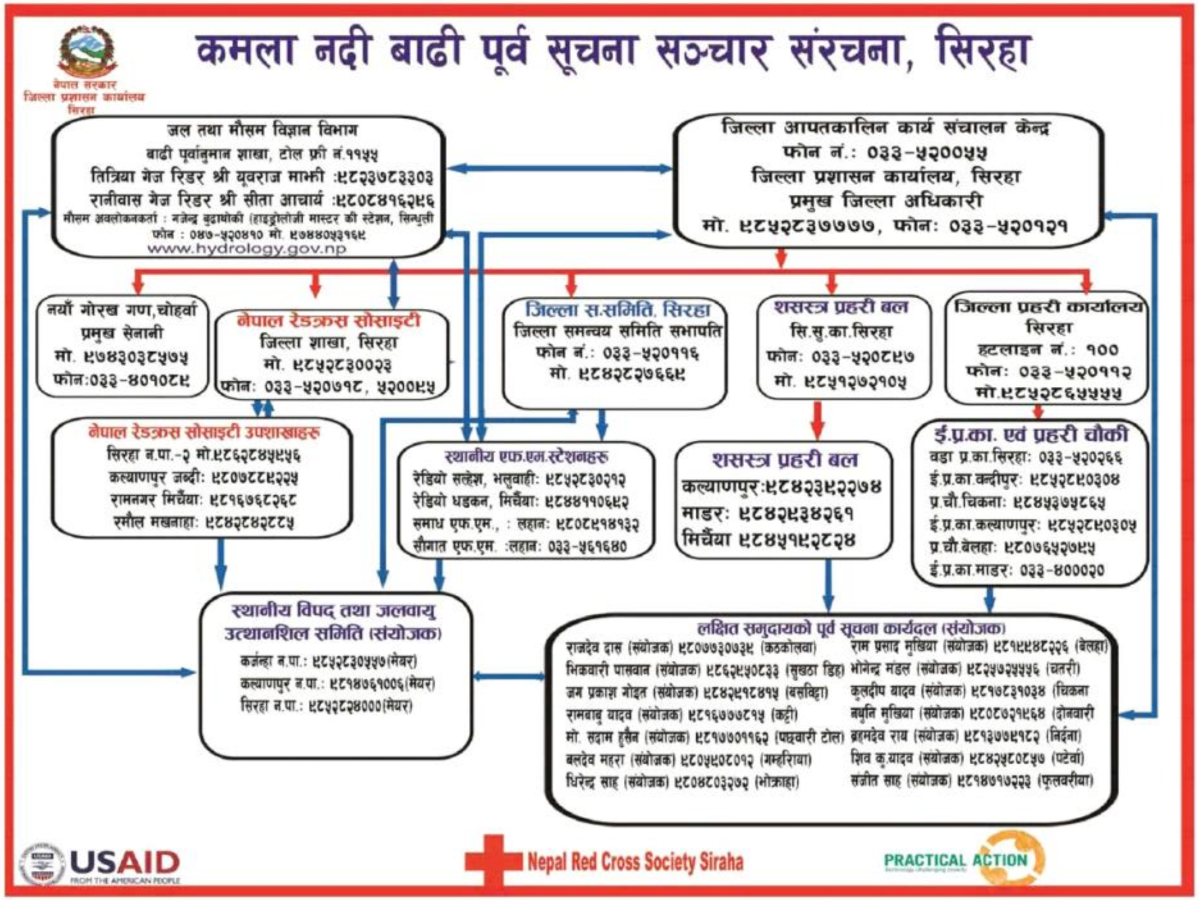

कमला नदीको तटीय क्षेत्रमा रहेका १४ वटा समुदायहरुमा तल अनुसारको छुट्टाछुट्टै संरचना रहेको छ ।

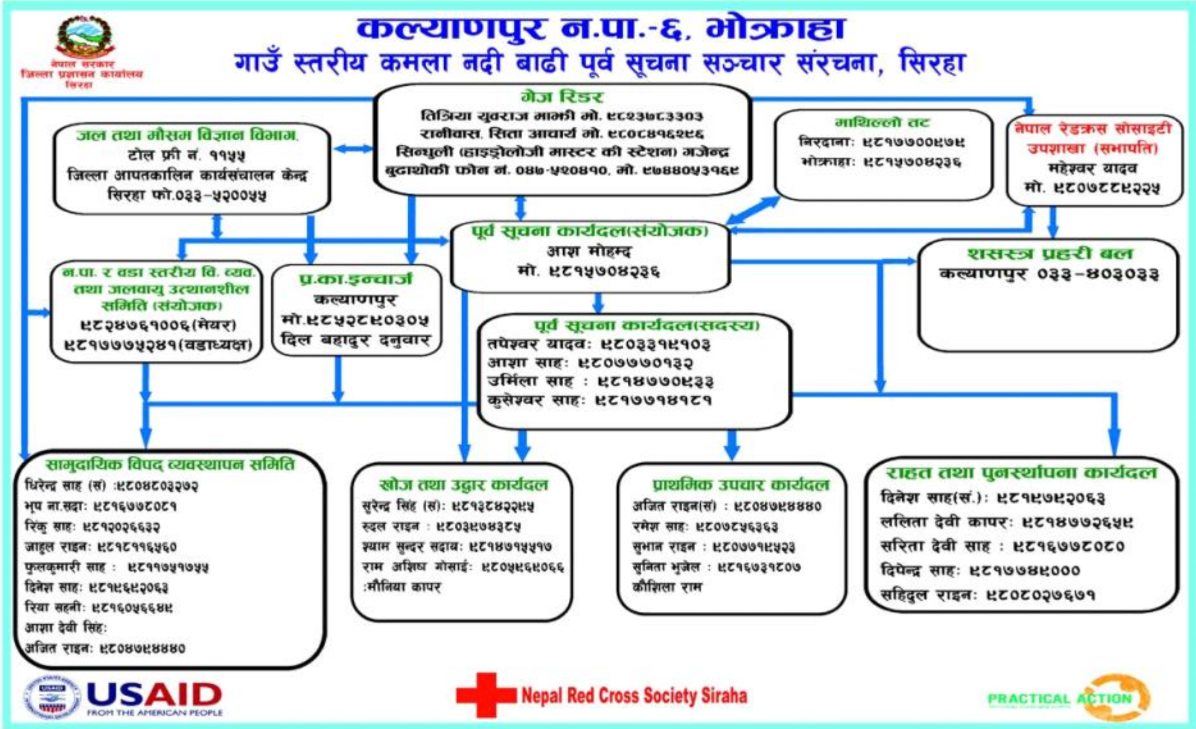

९. व्यवस्थापन तथा समन्वयका लागि समष्टिगत व्यवस्था :

सिरहा जिल्लामा विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई सुव्यवस्थित पार्नको निमित्त जिल्ला भरिको सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुको भुमिका नेपाल सरकारको नीति निर्देशन अनुसार जिल्लामा क्षेत्रगत रुपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने सम्वन्धित निकायहरु (Cluster Leads) संग मिली मानवीय गतिविधि संचालन गर्नका लागि निम्नलिखित क्षेत्रहरु (Cluster) गठन गरिएको छ ।

जिल्लाका क्षेत्रगत अगुवा संस्थाहरु

क्र.सं.	क्षेत्र (Cluster)	नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads)	जिम्मेवार व्यक्ति	सहयोगी निकाय	गर्नुपर्ने कार्यहरु	कैफियत
१.	समन्वय, खोजी तथा उद्धार	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	• नेपाली सेना • प्रहरी उपरीक्षक • सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल • स्थानीय तहहरु • स्थानीय वासिन्दा • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • सक्रिय राजनैतिक दलहरु • स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरका संचार माध्यमका प्रतिनिधिहरु • स्थानिय जनताहरु	• खोज तथा उद्धार कार्यको लागि जनशक्ति तयार गर्ने । • पीडितहरुको उद्धार गरि सुरक्षित स्थानमा पुरयाउने । • आपतकालिन उद्धारको थप आवश्यकता महसुस भएमा तुरुन्त प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई सूचना दिनु पर्ने । • क्लसटरको दैनिक प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्नु पर्ने । • उपकरण सहितको खोजी तथा उद्धार टोली खटाउने । • समन्वय, वैठक र प्रतिवेदनको वारेमा जानकारी गराउने । • सूचना तथा सामाचारहरु उपलव्ध गराउने । • खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको भण्डारण र वितरणको व्यवस्था मिलाउने । • उपकरणहरु तथा संचार साधनको व्यवस्था मिलाउने ।	

२	आपत्कालीन आवास तथा गैर खाध सामाग्री	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति (ने.रे.सो.जिल्ला शाखा सिरहा)	• ने.रे.सो. केन्द्र • जि.स.स. • स्थानयि तहहरु • सेभ द चिल्ड्रेन • युनिसेफ • शहरी विकास तथा भवन निर्माण • नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था • अन्य गैर सरकारी संघ संस्थाहरु	• विपद्बाट प्रभावित क्षेत्रहरुको यथार्थ सूचना तथा तथ्यांक व्यवस्थित गर्ने । • स्थानिय स्वयंसेवकहरु परिचालन गर्ने । • स्थानिय श्रोत तथा साधनहरुको अधिकतम परिचालनको लागि विभिन्न निकायहरुसंग समन्वय गर्ने । • शिविरमा रहेका परिवारहरुको सेवाहरु सुनिश्चितताको लागि अन्य क्लस्टरहरुसंग सम्पर्क गर्ने । • आवश्यकता अनुसार क्लस्टरको प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने । • जलवायुका प्रतिकुल असरवाट संरक्षण प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने । • लुगाफाटा, भाडावर्तन, त्रिपाल, कम्वल आदीको व्यवस्था गर्ने । • शिविर व्यवस्थापन गर्ने । • सुरक्षित स्थानको खोजी र व्यवस्थापन गर्ने । • थप सहयोगको लागि आफ्नो तथा अन्य निकायहरुमा अनुरोध गर्ने	

३)	स्वास्थ्य तथा पोषण	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुख	• विश्व स्वास्थ्य संगठन • स्थानीय तहहरु • युनिसेफ • सेभ द चिल्ड्रेन • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	• आपतकालिन स्वास्थ्य सेवाको लागि तयार रहेका टिमलाई तुरुन्त परिचालन गर्ने । • विपद् पश्चात पनि स्वास्थ्य समस्या देखिएका ठाँउहरुमा कार्ययोजना बनाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने । • आवश्यकता अनुसारको प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने । • झाडा पखाला, हैजा, औलो तथा अन्य तथा पानी जन्य एवं कीट जन्य रोगहरुको प्रयाप्त रोकथाम तथा उपचारको क्षमता सुनिश्चित र सेवा उपलब्ध गराउने । • स्वास्थ्य तथा पोषणको द्रुत सर्वेक्षणलाई सुदृढ पार्ने । • आपत्कालीन आपूर्ति र मानव श्रोत लगायतका विषयहरुमा सहयोग गर्ने ।
४	शिक्षा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाई प्रमुख	• युनिसेफ • स्थानीय तहहरु • सेभ द चिल्ड्रेन • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • जि.स.स.सिरहा • शिक्षक युनियन • आर.आर.एन. • गै.स.स.महासंघ सिरहा • जिल्ला बाल कल्याण समिति सिरहा	• शिक्षा सम्बन्धी द्रुत लेखा जोखा संचालन गर्ने । • विद्यार्थीहरुलाई शैक्षिक सामाग्री तथा गुणात्मक शिक्षामा निरन्तरता दिने । • वैकल्पिक कक्षाहरु संचालन गर्ने । • विद्यालयहरुमा शैक्षिक वातावरण कायम राख्न सहयोग उपलब्ध गराउने ।

५	संरक्षण	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	• नेपाल प्रहरी • सशस्त्र प्रहरी • स्थानीय तहहरु • युनिसेफ • सेभ द चिल्ड्रेन • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • जिल्ला बाल कल्याण समिति • ओरेक नेपाल • महिला मानव अधिकार संजाल • दलित जनकल्याण यूवा क्लब • समग्र जन उत्थान केन्द्र • समग्र विकास सेवा केन्द्र • मुक्ति नेपाल • सहयोगी हातहरु	• प्रभावित समुदायको अधिकारको कुनै पनि उलंघन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने । • मानवीय सहयोग तथा आधारभुत सेवा सुविधामा सामान पहुँच समयमा पाएको नपाएको अनुगमन गर्ने । • शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरुमा पर्याप्त सुरक्षा गर्न महिला, बालबालिकाहरुलाई विषेश हेरचाह, संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने । • वृद्ध, अपाङ्ग तथा दीर्घरोगबाट पीडित व्यक्तिहरुको हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने । • सूचनाको प्रवाह सुनिश्चित गर्ने ।	
६	खानेपानी, सरसफाइ र स्वास्थ्य	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	• युनिसेफ • स्थानीय तहहरु • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • एस.एन.भी. नेपाल • यू.एन.ह्याविट्याट • जिल्ला समन्वय समिति	• बाढीको समयमा स्वच्छ पिउने पानीको लागि टयूवेलहरु व्यवस्थित गर्ने । • पीडितहरुका लागि सुरक्षित खानेपानीको आपुर्ति गर्ने । • उपयुक्त सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्वन्धी गतिविधिहरु संचालन गर्ने । • खानेपानीलाई सुदृढीकरण गर्न सामाग्रीहरुको उपलब्धता तथा जानकारीहरु प्रदान गर्ने । • खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धी जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	

७	कृषि, जीविकोपार्जन	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	• जिल्ला पशु सेवा कार्यालय • जिल्ला सिचाई कार्यालय • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • नेपाल पाराभेट एण्ड लाइभ स्टक एसोसिएशन सिरहा	• कृषकहरुको जीवनलाई सामान्य वनाउन विभिन्न जातका विउविजन तथा विरुवाहरु वितरण गर्ने । • वाली तथा पशुजन्य रोगहरुको नियन्त्रण गर्ने । • पशुरोग विरुद्ध भ्याकसीनेसन कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । • पशुपंक्षीको उद्धार तथा आहार व्यवस्थापन कार्य गर्ने	
८	आपतकालिन वन्दोवस्ति (Logistics)	स्थानीय तहहरु	प्रमुख/अध्यक्ष	• जिल्ला विपद् व्यवस्पान समिति • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • सडक डिभिजन कार्यालय • नेपाली सेना • नेपाल प्रहरी • सशस्त्र प्रहरी • विधुत प्राधीकरण • नेपाल टेलिकम • जल उत्पन प्रकोप नियन्त्रण कार्यालय • जिल्ला वन कार्यालय • जिल्ला भु संरक्षण कार्यालय	• राहत वितरणको लागि आवश्यक यातायातका साधनहरुको परिचालन गर्ने । • अस्थाई वसोवास तथा राहत शिविरहरुमा आवश्यक विजुली तथा टेलिफोनको प्रवन्ध मिलाउने । • भत्किएको सडकको पुन निर्माण गर्ने । • अस्थाई पुलहरुको व्यवस्था गर्ने । • नदीहरुको नियन्त्रण तथा तटवन्ध निर्माण गर्ने । • सडकहरु मर्मत सम्भार गरि यातायात सुचारु गर्ने ।	

९	तयारी खाना तथा पोषण	स्थानीय तहहरु	प्रमुख / अध्यक्ष	• नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • उधोग वाणिज्य संघहरु • अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था • स्थानीय संघ संस्थाहरु • स्थानीय समाजसेवी व्यक्तिहरु	• पीडित परिवारहरुको लागि प्रति व्यक्ति प्रति दिन २१०० क्यालोरी पुरा हुने खाना उपलब्ध गराउने । • आपतकालीन खाना प्रकोप परेको बढीमा २४ घण्टा भित्र उपलब्ध गराई सक्नु पर्ने । • आपतकालीन खानाको रुपमा चिउरा, चाउचाउ, चिनी, विस्कुट आदि श्रोतको आधारमा उपलब्ध गराउने । • नवजात शिशु, सुत्केरी, वालवालिका, रोगी तथा वृद्धवृद्धालाई विशेष पोषणयुक्त खाना उपलब्ध गराउने । • आपत्कालीन खानाका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु उपलब्ध हुने स्थान, परिमाण र मूल्य अग्रिम रुपमा जानकारी लिई राख्ने ।	

नोट : क्षेत्रगत अगुवाहरुसंगको समन्वय नेपाल रेडक्रसबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा गर्ने ।

१०. परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमान (वि.सं.०५९ देखि २०७४ सम्मको वाढीको तुलनात्मक अध्ययन) :

सिरहा जिल्लामा वाढीवाट वढी प्रभावित हुने भएकोले वाढीलाई प्रमुख प्राथमिकता दिई विगतमा ठुलो रुपमा आएको वाढीपहिरोको तथ्याङ्कलाई आधार मानी योजना तर्जुमाको पूर्वानुमानको लागि तपसील अनुसारको तथ्याङ्क प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	क्षतिको विवरण	२०५९	२०६१	२०६४	२०७१	२०७४
१	प्रकोप भएको समय	२०५९ श्रावण ५ देखी ७ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०६१ आषाढ २२ देखी २८ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०६४ श्रावण १ देखी १६ सम्मको अविरल वर्षाको पानी र वाढीवाट	२०७१ श्रावण २८ र २९ गतेको अविरल वर्षा र वाढीवाट	२०७४ श्रावण २७ देखि ३० गते सम्मको अविरल वर्षा र वाढीवाट
२	प्रभावित गा.पा./न.पा.	३४ गा.वि.स.र २ न.पा.	७० गा.वि.स.र २ न.पा.	८१ गा.वि.स.र २ न.पा.	१ न.पा. र ८ गा.वि.स.	९ गा.पा. र ८ न.पा.
३	मृत्यु	१ जना	११ जना	४ जना	२ जना	
४	घाइते	५ जना	३३ जना	१५ जना	७ जना	
५	पूर्ण रुपमा प्रभावित घर परिवार	१,०९५ परिवार	२,७११ परिवार	४,२८६ परिवार	६७ परिवार	१६२९ परिवार
६	आंशिक रुपमा प्रभावित घर परिवार	२,२२० परिवार	७,२८२ परिवार	५,७१८ परिवार	१३२ परिवार	३८५३ परिवार
७	कूल प्रभावित घर परिवार	३,३१५ परिवार	९,९९३ परिवार	१०,००४ परिवार	१९९ परिवार	५४८२ परिवार
८	प्रभावित जनसंख्या	१८,७२९ जना	५७,२८९ जना	५७,०३७ जना	११९५ जना	५८००० जना
९	जग्गाको अन्दाजी क्षति	३० हजार विगहा	५० हजार विगहा	५० हजार विगहा	२० हजार विगहा	५० हजार विगहा
१०	क्षतिको कूल अनुमानित रकम	रु. ७ करोड	रु. १० करोड	रु. १० करोड	१ करोड ४७ लाख	५० करोड

उल्लेखित विवरण वाहेक सडक, विद्यालय, सामाजिक संरचनाहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु, कुलोकुलेसो, पुलपुलेसो, तटवन्ध, व्यक्तिगत घरहरु, खानेपानीका साधनहरु, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाका घर हरुको क्षति हुनुको साथै विभिन्न किसिमका पानी जन्य तथा सरुवा रोगहरु समेत देखा परेको थियो ।

विभिन्न समयमा गएको वाढीले पुऱ्याएको जनधनको क्षतिको आधारमा अति प्रभावित, मध्य प्रभावित र कम प्रभावित न.पा. तथा गा.पा.हरुको वर्गिकरण निम्नानुसारको छ।

प्रभावितस्तर अनुसारको विवरण

क्र. सं	न.पा.तथा गा.पा.को नाम	जम्मा वडा संख्या	कम प्रभावित	मध्यम प्रभावित	अति प्रभावित	कैफियत
१	लहान न.पा.	२४	वाडा नं. २,६,७,८,११,१२,१३,१४ ,१५,१६, १७,१८,२०,२१,२२ र २४	वाडा नं.१,र १९	वाडा नं. ३,४,५,९,१० र २३	बलान र खुट्टी खोला
२	सिरहा न.पा	२२	वाडा नं.१० र ११	वाडा नं. हरु १,२,९ १८,१९,२२,	वाडा नं. हरु ३,४,५,६,७,८,१२,१३, १४,१५,१६,१७,२०,२१	कमला ,गागन र मैनावति नदी बाट
३	गोलवजार न.पा .	१३	वाडा नं.२ देखी १३ सम्म	वाडा नं. १		
४	धनगढिमाइ न.पा	१४	वाडा नं. १ देखी ११ सम्म	वाडा नं. १२ ,१३ र १४		
५	मिरचैया न.पा	१२	वाडा नं.२,७,८,९	वाडा नं.१,३,४,५,६ ,१० र ११	वाडा नं.१२	कमला र घुर्मी
६	सुखीपुर	१०		वाडा नं. १ देखी १० सम्म		गागन र कटनिया

७	कल्याणपुर न.पा.	१२	वाडा नं.१	वाडा नं.९,१०, ११र १२	वाडा नं.२,३,४,५,६,७ र ८	कमला र बतहा
८	**कर्जन्हा न.पा.**	११		वाडा नं. १ देखी १० सम्म	वाडा नं. ११	
९	**सखुवानन्कारकट्टि गा.पा**	५	वाडा नं. २	वाडा नं. १	वाडा नं. ३ ,४ र ५	बलान
१०	**भगवानपुर गा.पा**	५		वाडा नं. २,३,४र ५	वाडा नं. १	बलान
११	**नवराजपुर गा.पा**	५	वाडा नं. १ देखी ५ सम्म			
१२	**लक्ष्मीपुर पतारी गा.पा**	६	वाडा नं. २ ,४ र ६	वाडा नं.१ ,३ र ५		
१३	**बरियारपट्टि गा.पा**	५		वाडा नं.२, ३ र ४	वाडा नं.१ र ५	कटनिया र मनहरा
१४	**औरही गा.पा**	५			वाडा नं.१ देखी ५सम्म	गागन र सहजा
१५	**अर्नमा गा.पा**	५	वाडा नं. १	वाडा नं. ४र ५	वाडा नं. २ र ३	मैनावती
१६	**विष्णुपुर गा.पा**	५	वाडा नं. १ देखी ५ सम्म			
१७	**नरहा गा.पा .**	५	वाडा नं.२ ,३ र ४	वाडा नं.१ र ५		
जम्मा		१६४	६४	५८	४२	

नोट : यसरी वाढीको दृष्टिकोणवाट न.पा. तथा गा.पा.का ४२ वटा वडाहरु अति प्रभावित, ५८ वटा वडाहरु मध्यम प्रभावित र ६४ वटा वडाहरु कम प्रभावित रहेको देखिन्छ।

११ पूर्वतयारी तथा सहयोगसम्बन्धी योजना :

११.१. क्षेत्र (Cluster): समन्वय, खोजी तथा उद्धार

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): प्रमुख जिल्ला अधिकारी, सिरहा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साभेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिरहा	प्र.जि.अ.	०३३-५२०१२१, ९८५२८३७७७७
२	नेपाली सेना	प्रमुख सेनानी	०३३-४०१०८९, ९७४३०३८५७५
३	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीक्षक	०३३-५२०००५, ९८५२८६५५५५,१००
४	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रहरी उपरीक्षक	०३३-५२०८९७, ९८५१२७२१०५
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
६	स्थानीय जनताहरु	प्रतिनिधि	
७	जिल्ला स्थित संचारकर्मीहरु	प्रतिनिधि	९८५२८३०६४०

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर

- सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (सडक, पुल, बिद्युत, आपुर्ति, सञ्चार) नष्ट
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बाल-वालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक क्षमता भएका (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरीचौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि परेको चाप
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रचलनहरूमा देखिएका चुनौती
- आवाससम्बन्धी सहयोग आवश्यक हुने गरी विस्थापित परिवारको सङ्ख्या

समष्टिगत उद्देश्य :

- तयारी अवस्थाको अनुगमन गर्नका लागि अनुगमनसम्बन्धी बैठक -खोजी तथा उद्धारसम्बन्धी टोलीको गठन, खाद्य सामग्री तथा गैर खाद्य सामग्रीको पहिले नै भण्डारण अन्य क्षेत्रहरूको तयारी – हरेक १५ दिनमा

- तीनओटा क (कसले, के, कहिले) ढाँचको विकास र जिल्ला प्रकोप उद्धार समितिमा सूचनाको व्यवस्थापनका लागि कार्यालयको निर्धारण।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रकोपको लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने
- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह/ जोखिममा रहेका व्यक्तिहरूलगायत) सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन
- अवस्था हेरी -आवश्यकतामा आधारित रहेर–मिरा (MIRA) टीम खटाउने
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेस गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) को अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन गर्ने (फारम सहितको) संयन्त्र
- २४ घण्टाभित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन समाचार संप्रेषण गर्ने
- क्षेत्रीय प्रकोप उद्धार समितिलाई सक्रिय पार्ने (अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन)

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	राफट, मोटोरवोट, रवरवोर्ट	६(राफट-२, मोटर वोट-२, रबर वोट -२)	रबरबोट २ थान	६		नेपाल रेडक्रसमा रबरबोट-१ (सम्पूर्ण सेट सहित) र नेपाली सेनामा रबरबोट-१
२	लाइफ ज्याकेट	४००	नेपाली सेना-७२ स.प्र.वल-७२ ने.प्रहरी-४५ रेडक्रस -२० रेडक्रस/समुदाय मा-९१ गरि जम्मा ३०० थान	१००		रेडक्रस र सुरक्षा निकाय तथा समुदाय

३	एम्वुलेन्स	२७	२७			रेडक्रस ४ तथा अन्य संस्था
४	डोरी/ क्याराविना	२००० मिटर/५० मिटर	१४०० मिटर/८	६००/ ४२ मि.		सुरक्षा निकाय
५	स्ट्रेचर	३०	१४ (रेडक्रस -७ र नेपालप्रहरी-७)	१६		ने.प्रहरी, रेडक्रस
६	हुक	१००		१००		
७	हेलमेट	२००	२००	२००		प्रयाप्त सुरक्षा निकाय/ नपुग
८	ट्रक/जिप/ वनटन					सुरक्षा निकाय, सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु
९	कोदालो	२५०	२०	२३०		शस्त्र प्रहरी
१०	रवर टयूव	१००	३३	६७		सुरक्षा निकायहरु
११	गैती	१५०	१२	१३८		सुरक्षा निकाय
१२	सावेक सपल	९०	२७	६३		सुरक्षा निकाय
१३	तलिम प्राप्त कर्मी	१५००	९३५	५६५		७०७ सुरक्षा निकाय २८० रेडक्रस
१४	प्राथमिक उपचारक	४००	रेडक्रसमा ३५६ जना	४४		रेडक्रस
१५	आकस्मिक वित्तिय कोष					आवश्यक परेको वेला जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरुले आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्ने ।
१६	हेलिकप्टर	२		२		आवश्यकता अनुसार सरकारसंग माँग गर्ने ।
१७	दमकल (वारुण यन्त्र)	३	३			सिरहा -१, मिरचैया -१ र लहान न.पा.मा -१
१८	सावेल	१००	१००			सुरक्षा निकाय
१९	तारजाली/ नाइलन जाली	५००/१००		५००/ १००		

२०	स्यान्ड व्याग	५००० थान		५००० थान		
२१	पिकेट/पुल्ली	१००/५०		१००/५०		
२२	डोजर/स्काई भेटर	२०				स्थानीय तह,सडक डिभिजन कार्यालय र निर्माण व्यवसायीहरुवाट
२३	टर्च लाइट	५०		५०		
२४	टेन्ट	५०		५०		अस्थायी टेन्टको लागि नेपाल रेडक्रसले प्लास्टिक त्रिपाल उपलब्ध गराउने।
२५	मेघाफोन	५०	१४	३६		रेडक्रस/ समुदायमा
२६	बन्चरो	२०	१०	१०		शस्त्र प्रहरी
२७	वाल्टीन	५०		५०		
२८	पिक	१००	१५	८५		शस्त्र प्रहरी
२९	Fire Extinguisher	२०		२०		
३०	साइरन	५०	१७	३३		रेडक्रस/समुदाय
३१	टयूव	५०	११	३९		नेपाली सेना

११.२. क्षेत्र (Cluster): **आपत्कालीन आवास तथा गैर-खाद्य सामग्री**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सिरहा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) को सूची :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिरहा	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	०३३-५२०१२१, ९८५२८३७७७
३	जि.स.स.	स्थानीय विकास अधिकारी	०३३५२०११६
४	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	
५	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५०७२०, ५५०७२१
६	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२, ५२६६९२
७	शहरी विकास तथा भवन निर्माण	प्रतिनिधि	०३१-५२००८४
८	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	०३३-५२०००४
९	उद्योग वाणिज्य संघ लहान	प्रतिनिधि	०३३-५६०१२६
१०	उद्योग वाणिज्य संघ सिरहा	अध्यक्ष	०३३-५२०१२४
११	जिल्ला वन कार्यालय	प्रतिनिधि	०३३-५६००८३
१२	अन्य गैर सरकारी संघ संस्थाहरु	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपका सम्भावित मानवीय असर

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार)
- आवासको क्षति तथा मुख्य रूपमा केटाकेटी, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले सक्षम मानिस (अपाङ्ग) हरूको विस्थापन सहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबाबको सिर्जना

- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरू
- मानवीय सहयोगका लागि लक्षित जनसंख्या।

समष्टिगत उद्देश्य :

- आवास : सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने। यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता तथा आफैं व्यवस्थापन (self-management) लाई समावेश गरिनेछ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) : प्राकृतिक विपद्का कारणले घर वारविहीन बनेका मानिसहहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवन स्तर उठाई शिविरहरूमा जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जल-वायुका प्रतिकूल असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूसँग छाना भएका पर्याप्त ठाउँ हुनेछ।
- जल-वायुबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवं लुगा हुनेछ।
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि दैनिक उपभोग सामानहरु (जस्तै : साबुन, तेल, नेलकटर, काँयो आदी) एवं तिनको मर्यादा तथा कल्याणका लागि औजार हरूमा परिवारहरूको पहुँच हुनेछ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड :

१. औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध हुने छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४x५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री

२. कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच हुनेछ।

३ दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि पूरा एकसेट कपडा हुनेछ।

४. महिला, पुरूष तथा केटाकेटीहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा हुनेछ। यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको हुनेछ।

५. मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री हुनेछ। (एक सेट भाँडा)

६. शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति।

७. शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा SPHERE को मापदण्डअनुसार हुनेछ।

८. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनेछ।

९. शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखि गरेको हुनेछ।

१०. शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड।

११. नागरिक समाज, सरकार तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	गैर खाध सामाग्रीहरुको पूर्ण सेट	१०,०००	३००	९,७००		रेडक्रस, नपुग सामाग्री ने.रे.सो.केन्द्रीय कार्यालय, सेभ द चिल्ड्रेन र अन्य निकायवाट उपलब्ध हुने
२	आपतकालीन टेन्ट (पलास्टिक त्रिपाल)	५,०००	३००	४,७००		रेडक्रस, नपुग सामाग्री ने.रे.सो.केन्द्रीय कार्यालय, सेभ द चिल्ड्रेन र अन्य निकायवाट उपलब्ध हुने
३	पुनर स्थापनका लागि सामाग्रीहरु	१,००० परिवार		१,००० परिवार		

११.३. **क्षेत्र** (Cluster): **स्वास्थ्य तथा पोषण**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads) : **जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, सिरहा**

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची** :

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदार (Cluster Partners) को नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, सिरहा	जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुख	०३३-५२०२८१, ९८४२८२४०६४ ९८४४०२६२६७
२	विश्व स्वास्थ्य संगठन		
३	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२
४	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५०७२०, ५५०७२१
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
६	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर (**स्वास्थ्य र पोषण**) :

- चोटपटक, घाइतेहरू, हैजा, औलो, आउँ र दादुरा एवं पखालासम्बन्धी रोग, गम्भीर श्वास -प्रश्वाससम्बन्धी सङ्क्रमण, ज्वरो, आँखा अथवा छालाका रोग, आँखा रातो हुने रोग (conjunctivitis) जस्ता सङ्क्रामक रोगहरूमा वृद्धि
- एच्आईभीएड्स तथा क्षयरोग फैलने क्रममा वृद्धि
- स्वास्थ्य क्लिनिकहरू नष्ट हुनु र/अथवा पहुँच नहुनु
- औषधी उपचारका उपकरण तथा औषधीको हानि-नोक्सानी
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभावको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, औलो, हैजा तथा झाडा-पखालाजस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (Feeding Programme) मा अवरोध
- विपद्को कारणले बढ्दो मानसिक स्वास्थ्य समस्या।

समष्टिगत उद्देश्य :

- जस्तोसुकै आपत्कालीन अवस्था परे तापनि मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण (human survival and well-being), खास गरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छ कि छैन भनी सुनिश्चित गर्ने।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयले सहयोग गर्ने
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assesment) सँग एकीकृत गरि स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral Mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने
- पर्याप्त आपत्कालीन आपूर्ति र मानव स्रोतलगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने।

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयले सहयोग गर्ने
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयले सहयोग गर्ने
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला जनस्वास्थ्य अधिकृतले मद्दत गर्ने
- भिटामिन ए को वितरण/जूका मार्ने औषधी तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयले सहयोग गर्ने।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Healt surveillance) शुरु हुन्छ।

- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै संख्यामा गम्भीर बिमारीहरूलाई सिफारिश गरी अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ।।
- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा पुग्नका निमित्त बिरामीहरुका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ।

GAP & Issues

वर्तमान अवस्था

- स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत दक्ष जनशक्तिहरुमा प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धी ज्ञान र क्षमतामा कमि
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा प्रकोपलाई मध्यनजर गरि प्रकोपको योजना नहुन/प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन नहुनु।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रकोपको आकस्मिक योजना नहुनु/व्यवस्थापन नहुनु।
- सरकारी तथा निजी अस्पतालहरु बीच प्रकोपको समयमा श्रोत र साधनहरुको प्रभावकारी परिचालनको समन्वयमा कमी।

पूर्वतयारीको रुपमा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको वार्षिक कार्यक्रममा समावेश हुनु पर्ने विषयहरु :

- प्रकोपको समयमा स्वास्थ्यको दृष्टीकोणवाट हुन सक्ने खतरा तथा जोखिमको Assesment Mechanism को Profile बनाउनु पर्ने।
- स्वास्थ्य संस्थाहरु प्रकोपको समयमा स्वःस्फूर्त ढंगवाट स्थानीय श्रोत र साधन परिचालन गरी सेवा पुऱ्याउन सक्ने क्षमताको विकास गर्नु पर्ने।
- सुगम तथा दुर्गम ग्रामीण भेगमा पनि प्रकोपको वेला स्वास्थ्य सेवा तुरुन्त पुग्नु पर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने।
- प्रकोपको समयमा आवश्यक पर्ने औषधीहरुको भण्डारण तथा आपुर्तिको व्यवस्थापन
- प्रकोपको समयमा स्वास्थ्य तथा औषधी वितरण सम्वन्धी नीति निर्माण।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	I.V. Fluid RL-4000 NS- 2000 Dextrose 5% - 2000	८,०००	८०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
२	ORS Metron	५०००	५०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
३	Paracitamol Tab-15000 Syrup-300	१५३००	१५३००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
४	Ciprofloxacin 250	१४,००० ६०००		१४,००० ६०००		
५	Chloramphenical	२५,०००		२५,०००		
६	Antiallergic Tablet	१०,०००		१०,०००		
७	Primaguine	२,५००		२,५००		
८	Chloroquine	५,०००		५,०००		
९	जीवनजल	५०००	५०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
१०	जनशक्ति	२०००	२०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
११	स्वास्थ्य शिक्षाको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु					जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
१२	Tetracycline	५०,०००		५०,०००		
१३	DoxycyclineCap.	१५,०००		१५,०००		
१४	प्रचार प्रसार					
१५	Iron Tab	५०००	५०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा

१६	Vitamin A Cap.	५०००	५०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
१७	Albendazole Tab	५०००	५०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
१८	Chloramphenical Eye drop	५००		५००		
१९	Ciprofloxacin Eye drop	५००		५००		
२०	Dcold Tab	१००००		१००००		
२१	Metronidazole Tab	१५०००		१५०००		
२२	Metron DF Syrup	५००		५००		
२३	Dcold Syrup					
२४	Septran Syrup	५००		५००		
२५		५००		५००		
२६	Ing. Taxin-250/500/2gm	५००		५००		
२७	Ing. Gentamycine-200/500	५००		५००		
२८	Tab Brufen-200mg./400mg	५०००		५०००		
२९	Ointment Betadin	१०००		१०००		
३०	Cotton - 400gr.	३०	३०			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
३१	Bandage 4",6"	५००	५००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
३२	Sanitory Pad	५००		५००		
३३	Handi Plast	१०००	१०००			जिल्ला तथा स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा
३४	Eye Ointment	५००		५००		
३५	Crep Bandage -4"	५००		५००		
३६	Crep Bandage -6"	५००		५००		

११.४. **क्षेत्र** (Cluster): **शिक्षा**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): **शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, सिरहा**

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची** :

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाई प्रमुख	०३३-५२०००४
२	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२, ५२६६९२
३	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५०७२०, ५५०७२१
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
५	जिल्ला समन्वय समिति	स्थानीय विकास अधिकारी	०३३-५२०११६
६	शिक्षक युनियन	प्रतिनिधि	
७	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	
८	गैर सरकारी संस्था महासंघ	प्रतिनिधि	
९	जिल्ला वाल कल्याण समिति	वाल कल्याण अधिकृत	

विपद्सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर (शिक्षा) :

- विद्यालय भवनहरू र शिक्षण/सिकाइका सामग्रीहरूको नष्ट
- शिक्षक/विद्यार्थीहरू हताहत /जनको क्षति
- विद्यालयहरूसम्म पहुँच नहुनु
- विद्यालयमा क्षति हुनाले शिक्षामा अवरोध
- आन्तरिक रूपमा विस्थापितहरूका लागि प्रभावित नभएका विद्यालयहरू आवासको रूपमा परिणत हुन्छन् । आतिथ्य प्रदान गर्ने विद्यालय (Host schools) को पढाइमा अवरोध
- केटाकेटी तथा शिक्षकहरूमा विपद्को मनोवैज्ञानिक असरले गुणस्तरीय सिकाइ एवं सिक्ने प्रक्रियामाथि प्रभाव पार्छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- विकास गर्न, संरक्षण प्राप्त गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण केटाकेटीहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने

- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपद्‌बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा केटाकेटीहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद्‌बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने।
- प्रभावकारी आपत्‌कालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने
- आपत्‌कालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने
- द्रुत तथा चालू (Rapid and on-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपत्‌कालीन परिस्थितिमा रहेका केटाकेटीहरूको शिक्षाका निमित्त युनिसेफका प्रमुख प्रतिवद्धताहरू (UNICEF's Core Commitments to Children in Emergencies for Education) तथा INEE का न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- आपत्‌कालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्धको स्थापना तथा त्यसलाई सुदृढ पार्ने।

शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने,
- जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त तिनका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्तत : पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बाल-

बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने

- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने
- विद्यालयबाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- पीडित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमश : तिनलाई सम्बन्धित पार्दै लैजाने

वर्तमान अवस्था

- विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी क्रियाकलापहरु विद्यालय स्तरमा न्यून मात्रामा हुनु ।
- विद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई प्रकोपको समयमा वढी भन्दा वढी परिचालन गर्न नसक्नु ।
- विद्यालयका भवनहरु प्रकोपको दृष्टीकोणवाट जोखीम रहित नहुनु ।
- परेको वेलामा तुरुन्त प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यमा परिचालन हुने दक्ष जनशक्तिको अभाव ।
- जिल्लामा शिक्षा योजना भित्र प्रकोप व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता नदिनु ।

प्रभावकारी अणुक्रिया (Effective Response) **को लागि गर्नु पर्ने पूर्वतयारी**

- प्रत्येक विद्यालयहरुमा प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धी सवालहरुलाई विद्यालयको SIP मा सम्वोधन गर्नु पर्ने ।
- विद्यालय स्तरमा प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धी दक्ष जनशक्तिहरु तयार गर्नु पर्ने ।
- भवन निर्माण सम्वन्धी आचार संहिता (Bulding Code) लाई पूर्ण रुपमा परिचालन गर्नु पर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयहरुमा प्रकोप व्यवस्थापन औजार (Disaster Kit) र प्राथमिक उपचार वाकस (First Aid Kit) को व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
- विद्यालयहरुमा आकस्मिक विपद् जोखीम न्यूनीकरण (Disaster Risk Reducation) कार्यक्रमहरु संचालन गर्नु पर्ने ।

वाढीबाट प्रभावित हुन सक्ने सम्भावित विद्यालयहरु :

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	क्र. सं.	विद्यालयको नाम
१	आधारभुत विद्यालय सखुवान्नकारकटी	१९	आधारभुत विद्यालय इटारी प्रसाही
२	आधारभुत विद्यालय भगवानपुर	२०	आधारभुत विद्यालय इटारी प्रसाही
३	आधारभुत विद्यालय नरगी	२१	गा.स.ना. आधारभुत विद्यालय भेडिया
४	शारदा आधारभुत विद्यालय इटाटार	२२	ज.क. आधारभुत विद्यालय कचनारी ८
५	आधारभुत विद्यालय इटाटार तेनुपापटी	२३	आधारभुत विद्यालय हरकटी दरैहिया
६	आधारभुत विद्यालय हर्दिया	२४	आधारभुत विद्यालय हरकटी १
७	मा.वि.लगडी गदियानी	२५	ज. आधारभुत विद्यालय जिझौल
८	आधारभुत विद्यालय लक्ष्मीनिया मलियाटोल	२६	ज. आधारभुत विद्यालय औरही
९	आधारभुत विद्यालय पटेर्वा	२७	ज.मा.वि.देउरीपटी शिवनगर
१०	आधारभुत विद्यालय मरेवा सिकोन	२८	आधारभुत विद्यालय लगडी गोठ
११	आधारभुत विद्यालय चतरी	२९	ज. आधारभुत विद्यालय भगवानपुर २
१२	आधारभुत विद्यालय भोकाहा	३०	आधारभुत विद्यालय इटहर्वा ७
१३	आधारभुत विद्यालय धनियापटी चिकना	३१	आधारभुत विद्यालय वडेर्वा
१४	आधारभुत विद्यालय चिकना ५	३२	आधारभुत विद्यालय वसविटा ६
१५	आधारभुत विद्यालय ठेंगही	३३	आधारभुत विद्यालय बेतहाखोला
१६	कविर आधारभुत विद्यालय विष्णुपुर	३४	आधारभुत विद्यालय गोविन्दपुर ७
१७	वि.च.श्रे.मा.वि.बेल्हा	३५	कविर आधारभुत विद्यालय असनपुर ३
१८	आधारभुत विद्यालय मझौलिया २		

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

क्र. सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	विद्यार्थीको शैक्षिक सामाग्री	१०,०००		१०,०००		
२	वैकल्पिक विद्यालय संचालन	२००		२००		
३	विद्यालयको शैक्षिक सामाग्री	५०		५०		
४	विद्यालय भवन मर्मत सम्भार	५०		५०		
५	वाल विकास केन्द्र मर्मत सम्भार	२००		२००		
६	शैक्षिक सहयोग वालविकास केन्द्रको लागि	२००		२००		
७	विद्यार्थीहरुको पोशाक सहयोग	५०००		५०००		

नोट : शिक्षासँग सम्वन्धित सामाग्रीहरु तत्काल उपलब्ध नरहे तापनि परेको वेलामा UNICEF र Save the children बाट उपलब्ध हुन सक्ने ।

११.५. **क्षेत्र** (Cluster): **संरक्षण**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): **जिल्ला महिला तथा बालबालिका कार्यालय, सिरहा**

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची :**

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदार (Cluster Partners) को नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०३३५२०२१०
२	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२, ५२६६९२
३	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५०७२०,५५०७२१
४	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
६	इन्सेक	प्रतिनिधि	
७	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीक्षक	०३३५२०००५
८	नेपाल सशस्त्र प्रहरी वल	प्रहरी उपरीक्षक	०३३५२०८९७
९	नेपाल पत्रकार महासंघ	प्रतिनिधि	संस्थाले तोके वमोजिम
१०	ओरेक नेपाल	प्रतिनिधि	
११	सहयोगी हातहरु	प्रतिनिधि	
१२	मुक्ति नेपाल	प्रतिनिधि	
१३	दलित जन कल्याण युवा क्लव	प्रतिनिधि	
१४	समग्र जनउत्थान केन्द्र	प्रतिनिधि	
१५	इह्विकन	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर (संरक्षण/बाल संरक्षण) :

- जनको क्षति, अनाथहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि
- मानिस तथा पाल्तू जनावरहरूको आन्तरिक विस्थापन
- घाइते बाल-बालिका
- Improvised Explosive Device (IED) र Unexploded Ordinance (UXO) को बसाइँ सराइ
- विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरूमा अवरोध
- बढ्दो दुरुपयोग र शोषण
- विछोडिएका तथा एकल बाल-बालिका

- सम्भावित मानसिक आघात (Trauma) तथा मनोवैज्ञानिक विपत्ति
- लिङ्गमा आधारित हिंसा (Gender–Based Violence - GBV) को बढ्दो जोखिम
- सामना गर्ने संयन्त्र (Coping mechanism) मा अवरोध
- भेदभाव
- शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण
- केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय सहयोगमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु

समष्टिगत उद्देश्य :

बाल-बालिकालगायत जोखिममा रहेका समूहहरूले आपत्कालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त गर्दछन्।

विशिष्ट उद्देश्य :

१. नेपालका प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपत्कालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभूत गरेका (Guaranteed) मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

२. जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपत्कालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने

३. आपत्कालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवासम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने

४. बाल-मैत्री ठाउँ तथा मनो-सामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

५. बिछोड भएका बाल-बालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

६. यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (Advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने।

१ *जोखिममा रहेका समूह भनेका त्यस्ता मानिसहरू हुन् जुन विविध प्रकारका आपत्कालीन परिस्थितिहरूमा विभिन्न समस्याको बढ्दो जोखिममा रहेका देखिन्छन्। यस्ता समूहअन्तर्गत महिला, बाल-बालिका, वृद्ध-वृद्धा, तीव्र सामाजिक तिरस्कारको अनुभव गर्ने व्यक्ति (दलित), थुनामा राखिएका व्यक्ति, थुना, अपहरण अथवा हिंसाको निसाना बनाइने जोखिममा रहेका युवा-युवती, एकदमै गरिब मानिस, शरणार्थी, आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्ति, असाधारण परिस्थितिका आप्रवासी, पहिलेदेखि नै कडा शारीरिक, स्नायुविक (Neurological) अथवा मानसिक अपाङ्गता अथवा असन्तुलन भएका मानिसका साथै दीर्घकालीन रोगबाट पीडित व्यक्ति पर्दछन् (IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings)*

संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने।
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट, विशेषत: अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने।
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने।
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बाल-बालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने।
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने।
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने।
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेर भन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने।
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तै: परिवार नभएका, बृद्ध, अपाङ्ग तथा दीर्घ रोगबाट पिडित समूहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)।

- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने।
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (Advocacy) गर्ने।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्था संग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	सुत्केरी तथा स्याहार केन्द्र स्थापना	५०		५०		
२	सुत्केरी सामाग्री वितरण	२,००० जना		२,००० जना		
३	मनोविमर्श सेवा	५०		५०		
४	निगरानी समूह निर्माण	५०		५०		
५	गर्भवती महिला स्हार सुसार सेवा	५०		५०		

११.६. **क्षेत्र** (Cluster): **खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads): **खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय**

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची :**

क्र सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरू (Cluster Partners) नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर र ई-मेल ठेगाना
१	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०३५६०१३६, ५६०५१९
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय समिति अधिकारी	०३५२०११६
३	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	
४	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२, ५२६६९२
५	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५०७२०, ५५०७२१
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर

- बाढीको कारणबाट होचो स्थानमा रहेका क्षेत्रहरूमा सुरक्षित खाने पानीको मुहान् अवरुद्ध हुने गरी इनार/ट्यूववेलहरू दूषित हुनेछन् र सम्भवत : बाढीमा डुब्नेछन् ।
- वातावरण दूषित हुने गरी शौचालयहरू भरिन सक्दछन्।

- सुरक्षित पानीको अभाव तथा ढलबाट दूषित वातावरणले गर्दा झाडा तथा हैजा फैलने जोखिम बढ्नेछ।
- स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइका सुविधाहरूमा पहुँच आवश्यक हुने विस्थापित परिवारहरूको कुल सङ्ख्या बढ्नेछ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- समाजमा अशान्ति तथा जातीय समूहहरूमा हिंसाको फलस्वरूप खानेपानी तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिन तिनको रोकथाम गर्ने

विशिष्ट उद्देश्य :

- विस्थापित समुदायका लागि, खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्यसम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सुग्घर-सफा (Cleanliness) कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने।

खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

१. विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खाने पानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लीटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लीटर पुऱ्याउने।

२. शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटर गार्ड (Water guard) उपलब्ध गराउने।

३. शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र

पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सोलाई बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने ।

४. शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी किट (kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्धनसम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चलन गर्ने ।

५. एकरूपताका लागि जिल्ला आकस्मिक योजनालाई राष्ट्रिय आकस्मिक योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना

क्र. सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सह्योगी संस्थासंग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	ट्यूववेल, जडान सहित	१००		१००	२०,००,००।००	
२	पानी परीक्षण	१०००		१०००	१,००,०।००	
३	चर्पी निर्माण	१०००		१०००	१५,००,००।००	
४	हाइजेनिक सामाग्री	२,०००		२,०००	४०,००,००।००	
५	ट्यूववेल मर्मत सम्भार	१,०००		१,०००	१०,००,००।००	
६	डिस्पोजल	५००		५००		

११.७. क्षेत्र (Cluster): **तयारी खाना तथा पोषण**

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय : स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरु

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची :**

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	पालिकाहरु	प्रमुख/ अध्यक्ष	
२	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	प्र.जि.अ.	०३३-५२०१२१, ९८५२८३७७७७
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
४	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय समिति अधिकारी	०३३-५२०११६
५	युनिसेफ	प्रतिनिधि	०२१-५२६६१२, ५२६६९२
६	सेभ द चिल्ड्रेन	प्रतिनिधि	०४४-५५५०७२०, ५५०७२१
७	उद्योग वाणिज्य संघ	प्रतिनिधि	९८५२८३०००७
८	नेपाल खाद्य संस्थान	प्रतिनिधि	९८४१५३३७५३
९	साल्ट ट्रेडिङ्ग कार्पोरेशन	प्रतिनिधि	
१०	विश्व खाध कार्यक्रम	प्रतिनिधि	
११	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरु	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित मानवीय असर

- परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्न प्रतिको घट्दो पहुँच, विस्थापन तथा विद्यालयमा खुवाउने कार्यक्रमजस्ता अन्य खाद्यान्नसम्बन्धी कार्यक्रममा अवरोध भएको कारणले गर्दा अस्थायी रूपमा गम्भीर भएको तीव्र खाद्य असुरक्षा
- सम्पत्तिमा क्षति, जीविकोपार्जनमा क्षति, बालीको नोक्सान, पशुधनको क्षति, सामना गर्ने रणनीति (Coping strategy) मा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवन रक्षासम्बन्धी रणनीतिहरू (Survival strategies) का लागि आवश्यकताको पूर्ति गर्नका निमित्त खाद्यसम्बन्धी पर्याप्त स्रोतहरू उपलब्ध गराउने जुन रणनीतिहरूको

फलस्वरूप मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालीन नकारात्मक असर पर्न सक्दछ।

- पारिवारिक स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (Recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी गर्न दिनका लागि सक्षम पार्न मानिसहरूलाई अल्पकालीन रूपमा अम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने

मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ : (१) प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको राशन (Ration) (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने र (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना केटाकेटी, एचआईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था।
- मापदण्डबमोजिमको किट (kit) – सिफारिश
  चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम, दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम
  वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि., नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम
- स्थानीय परिस्थितिबमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनुपर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्को आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनु पर्दछ।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आंकलन तथा योजना :

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्थासंग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
१	चाउचाउ	२८,००० कार्टून		२८,००० कार्टून		
२	चिउरा	२,१०० क्वीन्टल		२,१०० क्वीन्टल		
३	चिनी	४२० क्वीन्टल		४२० क्वीन्टल		
४	विस्कुट	१७,५०० कार्टून		१७,५०० कार्टून		
५	दालमोट	४२० क्वीन्टल		४२० क्वीन्टल		
६	मुरही	१,५०० क्वीन्टल		१,५०० कवीन्टल		
७	सातु	२५ क्वीन्टल		२५ क्वीन्टल		

क्र.सं.	आवश्यक सामाग्री	आवश्यक संख्या	सहयोगी संस्थासंग रहेको	नपुग	अनुमानित रकम	कैफियत
८	चावल	३,१५० क्वीन्टल		३,१५० क्वीन्टल		
९	दाल	४२० क्वीन्टल		४२० क्वीन्टल		
१०	आलु	१,२६० क्वीन्टल		१,२६० क्वीन्टल		
११	नून	४२० क्वीन्टल		४२० क्वीन्टल		
१२	खानेतेल	४२,००० लीटर		४२,००० लीटर		
१३	मैनवती	५०,००० पीस		५०,००० पीस		
१४	सलाई	१०,००० पीस		१०,००० पीस		
१५ १६	मट्टीतेल दाउरा	५०,००० हजार लीटर ५०,००० क्वीन्टल		५०,००० हजार लीटर ५०,००० क्वीन्टल		
१७	कागजको प्लेट	१०,००,००० पीस		१०,००,००० पीस		
१८	प्लास्टिकको ग्लास	१०,००,००० पीस		१०,००,००० पीस		
१९	घ्यू					
२०	ज्वानो					

नोट : स्थानीय तहहरुले आफनो क्षेत्र भित्र रहेका जोखिम युक्त समुदायहरुको लागि चाहिने तयारी खाना तथा पोषण युक्त सामाग्रीहरुको भण्डारण एवं सामाग्री उपलब्धताको एकिन गरि तयारी अवस्थामा रहने छ ।

११.८. **क्षेत्र** (Cluster): **कृषि, जिविकोपार्जन** (Agriculture & Livelihood)

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, सिरहा

क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster members) **को सूची :**

क्र. सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर, ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०३३-५२००५०
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०३३-५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३
३	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०३३-५२०००८
४	जिल्ला सिचाई कार्यालय	प्रतिनिधि	०३३-५२०००३
५.	नेपाल पाराभेट एण्ड लाइभस्टक एसोसिएसन	प्रतिनिधि	
६	स्थानीय तहहरु	प्रतिनिधि	

विपद् सम्बन्धी परिस्थिति : प्रकोपको सम्भावित असर

- खेतीयोग्य जमीन नष्ट तथा डुवान एवं कटान
- घर भित्रयाउने वालीनालीहरुको क्षति
- खाधान्न एवं फलफूलको अभावमा भोकमरीको आवस्था
- पशु पंक्षीहरुमा विभिन्न किसिमको रोग देखा पर्नु तथा पशु हरु मर्नु, पानीमा वग्नु ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- कृषि तथा पशु पंक्षीमा आधारित परिवारहरुको जीवनलाई समान्य वनाउनु ।
- पिडित परिवारहरुलाई आत्मनिर्भरता वनाउन पहल र सहयोग गर्ने ।

साझेदारहरुको क्षमता र सहयोगको आकलन तथा योजना

१२. समन्वय तथा व्यवस्थापन :

१ विपद्को समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठक वस्ने अवस्था तत्काल नर हेमा विपद् व्यवस्थापनलाई आगाडी वढाउन प्रमुख जिल्ला अधिकारीको नेतृत्वमा कल्स्टर प्रमुखहरुको वैठक वसि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नु पर्ने कार्यहरु गरिने छ ।

२ स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र सुरक्षा निकायहरुवाट प्राप्त सूचनाहरुको आधार मा तयार गरिएको प्रतिवेदनहरुलाई प्ररम्भिक प्रतिवेदनको रुपमा लिइने छ ।

३ स्थानीय तहको नेतृत्वमा प्रहरी, रेडक्रस, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, कृषि सहितको टोली खटाइ क्षतिहरुको विस्तृत विवरण संकलन गरिने छ ।

४ उद्धार तथा राहत सामग्रीहरु प्रमुख जिल्ला अधिकारीको समन्वयमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मार्फत एकद्वार प्रणाली (One Door System) वाट वितरण गरिने छ ।

५ विपद्को समयमा जुनसुकै सरकारी तथा गैर सरकारी (राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय) संस्थाहरु जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत एकद्वार प्रणाली (One Door System) बाट परिचालन गरिने छ।

६ नेपाल सरकारले तोकेको गुण्स्तरियता तथा मापदण्ड अनुसार सेवाहरु उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिने छ।

७ विपद्को समयमा परिचालन हुने जनशक्तिहरु विपद् सम्वन्धी वनाईएका आचार संहितालाई पालना गरे नगरेको एकिन गर्ने जिम्मेवारी सम्वन्धी निकायको हुने छ।

८ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिवाट प्रत्येक स्थानीय तहलाई विपद् सम्वन्धी छुटै कोष खडा गर्न परिपत्र तथा पहल गरिने छ।

९ प्रत्येक सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरुले आ आफनो कार्यालय संग सम्वन्धित विपद्को लागि पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना वनाई पूर्वतयारीका गतिविधिहरु आ आफनो वार्षिक वजेटमा अनिवार्य रुपमा राखी संचालन गरिने छ।

१३. जिल्ला स्तरीय क्षमता विश्लेषण :

१. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिरहा

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : (प्रमुख जिल्ला अधिकारी)

सम्पर्क नम्वर : ०३३५२०१२१, ९८५२८३०१०८

- जनशक्ति
- सवारी साधन व्यवस्थापन - आवश्यकता अनुसार
- आकस्मिक कोषको व्यवस्था - आवश्यकता अनुसार
- समन्वय -आवश्यकता अनुसार विभिन्न निकायसंग

२. नेपाली सेना

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : प्रमुख सेनानी

सम्पर्क नम्वर : ०३३४०१०८९

- Rescue team परिचालन
- उद्धार तथा राहतमा जनशक्ति परिचालन
- पुनः स्थापन र पुनरनिर्माणमा जनशक्ति परिचालन
- तथ्याङ्क संकल्न गरी हुन सक्ने सहयोग (जिल्ला प्रशासन कार्यालयवाट (सहयोग माँग भई आएमा)

- अति Critical अवस्थामा उद्धारको लागि हेलिप्याड सहयोग
- मांग भई आएमा आश्वयकतानुसार जनशक्ति परिचालन

उपलव्ध सामाग्रीहरुको विवरण

नाम	गण चोहर्वा	सिरहा	वन्दीपुर	लाहान	जम्मा
लाइफ ज्याकेट	५७	५	५	५	७२
टयूव	८	१	१	१	११
डोरी	१४०	०	०	०	१४०
म्याट्रिस	३	१	१	१	६
ट्राफिक ज्याकेट	२	१	१	१	५
क्याराविना	८	०	०	०	८
जुमर	२	०	०	०	२
घिर्नि	२	०	०	०	२
Improvised Raft	३	०	१	०	४
फुट पम्प	१	०	०	०	१
रबर बोट	०	१	०	०	१
मेघा फोन	०	१	०	०	१

३. **नेपाल प्रहरी**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : प्रहरी उपरीक्षक

सम्पर्क नम्वर : ९८५२८६५५५५, ०३३५२०११२

- तथ्याङ्क संकल्न गर्न सहयोग गर्ने
- पुनरस्थापन तथा पुनर निर्माणमा सहयोग गर्ने
- राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग गर्ने
- सुरक्षा प्रदान गर्ने

उपलब्ध श्रोत र साधनहरुको विवरण

मानवीय श्रोतको विवरण	दक्ष	अर्द्धदक्ष	जम्मा	कैफियत
जिल्ला प्रहरी कार्यालय स्थित		२५ जना	२५ जना	विपद् व्यवस्थापन टोलीमा समावेश गरिएको संख्या मात्र उल्लेख गरिएको
ईलाका प्रहरी कार्यालय (४) क स्थित		४० जना	४० जना	
सवारी साधन (एम्बुलेन्स/वारुण यन्त्र समेत)	**विवरण**		**संख्या**	**कैफियत**
लाईट गाडी	१६ वटा		४७	
हेबीगाडी	३ वटा			
मोटरसाईकल	२८ वटा			

सामग्रीहरुको विवरण	संख्या	कैफियत
लाईफ ज्याकेट	४५ थान	
स्ट्रेचर	७ थान	
गैंती	१२ थान	
बेल्चा	१२ थान	
ट्यूब	१० थान	
फरुवा	९ थान	
वाल्टिन	१२ थान	
लाईनल डोरी	८ पोका	

कार्यालय / संस्थाको इकाई भए सोको विवरण			
विवरण	मुख्य सम्पर्क व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	प्र.उ. जीवन कुमार श्रेष्ठ	०३३-५२०११२, ९८५२८६५५५५	जि.प्र.का. सिरहा
२	प्र. ना.उ.	०३३-५६०१५५, ९८५२८३३८८९	ई.प्र.का. लहान, सिरहा
३	प्र. ना.उ.	०३३-५५०००४ ९८५२८३४३४२	ई.प्र.का. मिर्चैया, सिरहा
४	प्र. नि. रवि भुषण प्रसाद यादव	९८५२८९००४० ९८५५०९००७९	ई.प्र.का.महेशपुर पतारी, सिरहा
५	प्र. नि. रुद्र प्रसाद चुडाल	०३३-५६१९०० ९८५२६९०४४४	जि.ट्रा.प्र.का.लहान, सिरहा
६	प्र. नि. राजेश सुवेदी	०३३-५४०११० ९८५२८९०३५०	ई.प्र.का. गोलवजार, सिरहा
७	प्र. ना. नि. मोहम्द नुरुल	९८५२८३२५१६ ९८४५३५१८८६	ई.प्र.का. धनगढी, सिरहा
८	प्र.ना.नि. राजु ठकुरी	९८५२८९०३०७ ९८२५७७५६६५	ई.प्र.का. महेशवारी, सिरहा
९	प्र.ना.नि. नागेश्वर थान्दार	९८५२०९००८६	ई.प्र.का. सुखिपुर, सिरहा
१०	प्र.ना.नि. विश्वनाथ महतो	०३३-४०२०७७ ९८४४१८९५९१	ई.प्र.का. विष्णुपुर, सिरहा
११	प्र.ना.नि. दिल वहादुर दनुवार	९८५२८९०३०५ ९८५२८९००५८	ई.प्र.का. कल्याणपुर, सिरहा
१२	प्र.ना.नि. चक्र वहादु खत्री	९८५२८९०२७९	ई.प्र.का. विष्णुपुरकट्टी, सिरहा
१३	प्र.ना.नि. शिव नारायण यादव	९८५२८४०१२०	ई.प्र.का. बरियारपट्टी, सिरहा
१४	प्र.ना.नि. विशेश्वर प्रसाद सुनरैत	०३३ ४०००२० ९८५२०९०४४१	ई.प्र.का. माडर, सिरहा

१५	प्र.ना.नि. सोम वहादु श्रेष्ठ	०३३-५२०२६६ ९८५५०३११५५	वडा.प्र.का. सिरहा
१६	प्र.ना.नि. तिर्थ कुमार कार्की	९८५२८९०३०४ ९८५२०९०६५४	ई.प्र.का. बन्दीपुर, सिरहा
१७	प्र.ना.नि. निर कुमार राई	९८०१५०८८६० ९८०१५३५९६६	प्र.चौ.ठाडी, सिरहा
१८	प्र.स.नि. ताजिम अलि	९८६२०२५५९५	सि.प्र.चौ.झाझपट्टी, सिरहा
१९	प्र.स.नि. बिरेन्द्र साफी	९८०४७०२०४७	प्र.चौ.भेडिया, सिरहा
२०	प्र.स.नि. रमानन्द यादव	९८४२०४७२८५	प्र.चौ.सन्हैठ्र, सिरहा
२१	प्र.स.नि. सम्मर बहादुर राना	९८२४३२७०९५	प्र.चौ.मुक्सार, सिरहा
२२	प्र.स.नि. ढक बहादुर वि.क.	९८०४०७१४२७	प्र.चौ.औरही, सिरहा
२३	प्र.स.नि. फडिन्द्र अधिकारी	९८४३७९८२१६	प्र.चौ.कचनारीा, सिरहा
२४	प्र.स.नि. धुलसिंह जिम्वा	०३३-४११०२२ ९८४५७८६४३८	प्र.चौ.कर्जन्हा, सिरहा
२५	प्र.स.नि. अनुप नारायण झा	९८२४७८४६४५ ९८४४६९२०९७	प्र.चौ.सितापुर, सिरहा
२६	प्र.ह. आन्नद ठाकुर	९८४२८३९८९०	प्र.चौ.जानकीनगर, सिरहा
२७	प्र.स.नि. चित नारायण माझी	९८५२०९०३५५	प्र.चौ.लगडीगदियानी, सिरहा
२८	प्र.स.नि. सत्य नारायण साह	९८१९९५३१५ ९८०५९८७०१७	प्र.चौ.हरकट्टी, सिरहा
२९	प्र.स.नि. रुपक थापा	९८४४१४३४०१	प्र.चौ.लगडीगोठ, सिरहा
३०	प्र.ना.नि. शिव चन्द्र साह कलुवार	९८१३१७२०९८	प्र.चौ.सिलोर्वापछवारी, सिरहा
३१	प्र.स.नि. विनोद श्रेष्ठ	९८४१८३४२५८	अ.प्र.पो.पक्कीटोल, सिरहा
३२	प्र.स.नि. नरसिंह लेखी चौधरी	९८१९९६६२० ९८४२१६३०७२	प्र.चौ वेल्हा, सिरहा
३३	प्र.स.नि. सुभराज राई	९८५२०५३११९	प्र.चौ.लहान, सिरहा

३४	प्र.ना.नि. विजय कुमार चौधरी	०३३-५२००११ ९८५२०९०८२२	कारागार सुरक्षा गार्ड सिरहा
३५	प्र.स.नि. अमृत वहादुर कार्की	९८५२८९०००९	ट्रा.प्र.पो. सिरहा
३६	प्र.ह. गंगा प्रसाद तामाङ्ग	९८५२८३४६२०	जिल्ला अदालत सिरहा
३७	प्र.स.नि. सोमनाथ ढुङगाना	९८४२१५८८२३	अ.प्र.पोष्ट कसहा, सिरहा
३८	प्र.स.नि. नवीन प्रधान	९८४२०७७०९४	अ.प्र.पोष्ट भगवानपुर, सिरहा
३९	प्र.स.नि. पप्पु झा	९८४५३७५८६५	अ.प्र.पोष्ट चिकना, सिरहा
४०	प्र.ह. जय प्रकाश राय	९८५२८३४५८२	सामुदायिक सेवा केन्द्र, सिरहा

तत्कालीन आवश्यक्ताहरु	विपद्को समयमा प्रयोग हुने उद्दारका सामाग्रीहरु : जस्तै लाईफ ज्याकेट, टेन्ट, एम्वुलेन्स, तथा तालिम प्राप्त जनशक्ति नभएको वाल्टीन, सावेल, पिग, ट्यूव, स्ट्रेचर, लाईफ ज्याकेट, डोरी, टर्च, त्रिपाल, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आदि सामानहरु आवश्यकता अनुसार नभएको ।

४. **सशस्त्र प्रहरी वल**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : प्रहरी उपरीक्षक

सम्पर्क नम्वर : ०३३ - ५२०८९७, ९८५१२७२१०५

- राजमार्गमा ३, भित्री मार्गमा ४ र सीमामा ६ गरी १३ वटा युनिटहरुमा १ सेक्सनदेखि १ प्लाटुन सम्मको जनशक्ति उद्धारको लागि तयारी हालतमा रहने ।
- डोरी, गैंती वेल्चा लगायतका उद्धारमा उपलब्ध आवश्यक सामाग्रीहरुको सहयोगवाट प्रभावित एरियाका पीडितहरुको धनजनलाई सुरक्षित स्थान सम्म पुरयाउन सहयोग गर्ने ।
- कुनै स्थानमा वाढीले Side cutting गर्दै छ भन्ने सूचना प्राप्त भई सम्वन्धित निकायवाट जालि, ढुङ्गा प्राप्त भएमा वार लगाई वाँध वनाउन सहयोग गर्ने ।
- प्रकोप प्रभावित एरियामा कडा सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने ।
- संभावित प्रकोप खतरावाट वचाउन प्रत्येक स.प्र.बल वेश एरियामा Miking गरि प्रभावको संभावना रहेका एरियामा मानिसहरुलाई एलर्ट राख्ने ।

मानवीय श्रोतको विवरण	दक्ष	अर्द्धदक्ष	जम्मा	कैफियत
सप्रवल नेपाल सिसु कार्यालय सिरहा	१	१४२	१४३	कार्यालय सुरक्षा ३० जना
६ वटा वि.ओ.पी. हरु	१	२१०	२११	कार्यालय सुरक्षा ७८ जना
५ वटा सुरक्षा वेशहरु	१	१२५	१२६	कार्यालय सुरक्षा ६५ जना

नोट : कार्यालय सुरक्षा वाहेकको सवै जनशक्ति विपद् व्यवस्थापनमा परिचालन गर्न सकिने ।

सवारी साधन (एम्वुलेन्स/वारुण यन्त्र समेत)	विवरण		संख्या	कैफियत
सिमा सुरक्षा कार्यालय सिरहा	ट्रक		१	
हेवीगाडी	वान टन		१	
मोटरसाईकल	टु टन		१	
	स्कार्पियो		१	कार्यालय प्रमुखको लागि
६ वटा वोर्डर आउट पोष्टहरु	टाटा टेल्को डवल क्याम्प		४ वटा	
	टाटा डि.आई. सिङ्गल क्याम्प		२ वटा	
५ वटा सुरक्षा वेशहरु	टाटा सुमो		१	
	वान टन		२	
	टाटा टेल्को डवल क्याम्प		१	
	बुलेरो		१	

सामग्रीहरुको विवरण	संख्या	कैफियत
पिक	१५	
सावेल	२७	
ट्यूब	१२	
कोदालो	२०	

डोरी	१४०० मी.	
लाईफ ज्याकेट	७२ थान	
वाल्टिन	२० वटा	
बन्चरो	१० वटा	
खुकुरी	१० वटा	

कार्यालय/संस्थाको इकाई भए सोको विवरण

विवरण	मुख्य सम्पर्क व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
सप्रबल नेपाल सिमा सुरक्षा कार्यालय सिरहा	स.प्र.उ. गोपाल कुमार गुरुङ्ग	९८५१२७२१०५	
सप्रबल नेपाल सुरक्षा वेश लहान	स.प्र.ना.उ. राम चन्द्र थापा	९८५११४०७५७	
सप्रबल नेपाल सुरक्षा वेश मिर्चैया	स.प्र.ना.उ. दल वहादुर श्रेष्ठ	९८५१२६००७४	
सप्रबल नेपाल सुरक्षा वेश गोलवजार	स.प्र.नि. जनक वस्नेत	९८५१२५९०४९	
सप्रबल नेपाल सुरक्षा वेश सुखिपुर	स.प्र.नि. सचिन प्रधान	९८५१२१९१५६	
सप्रबल नेपाल सुरक्षा वेश कल्याणपुर	स.प्र.नि. महेश विक्रम केसी	९८१४७०३४८७	
सप्रबल नेपाल वार्डर आउट पोष्ट माडर	स.प्र.नि. संजय रेग्मी	९८५१२५९२०४	
सप्रबल नेपाल वार्डर आउट पोष्ट लगडीगदियानी	स.प्र.नि. श्रीकृष्ण गिरी	९८०९६००६०१	
सप्रबल नेपाल वार्डर आउट पोष्ट इटाटार	स.प्र.नि. बसन्त जि.सी	९८५११६५७४०	
सप्रबल नेपाल वार्डर आउट पोष्ट बरियारपट्टी	स.प्र.नि. हरि कृष्ण खड्का	९८५१२५९६७२	

५. **नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिरहा जिल्ला शाखा, सिरहा**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : सभापति

सम्पर्क नम्वर : ०३३ - ५२००९५, ५२०७१९, ९८५२८३००२३

- प्रकोप सम्वन्धी सूचनाको लागि तपसीलका सम्पर्क नम्वरहरुमा जुनसुकै समयमा सम्पर्क गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाएको ।

ने.रे.सो.जिल्ला शाखा सिरहा ०३३ - ५२००९५

राजदेव यादव (सभापति) ०३३-५२०७१९, ९८५२८३००२३

राजदेव ठाकुर (मन्त्री) ०३३ - ५२०१६०,

अशोक कुमार यादव (जिल्ला कार्यक्रम प्रवन्धक) ९८५२८३२१७८

मानवीय श्रोतको विवरण	दक्ष	अर्द्धदक्ष	जम्मा	कैफियत
प्राथमिक उपचारक	३५६		३५६	
विपद् तथा संकटासन्न उद्धारकर्ता	४३६		४३६	
खोज तथा उद्धारकर्ता	२८		२८	
स्वयंसेवक तथ्यांक तथा राहत वितरण/ व्यवस्थापन	५०	३००	३५०	
जु.रे.स./यु.रे.स.	८४		८४	
रेडक्रस कार्यटोली	२२		२२	
DDRT Member	३०		३०	

NDRT Member	२		२	
ERT	१		१	
ACT	१		१	
रक्त संचार सेवा केन्द्र (मानवीय स्रोत सहित)	२		२	
सुरक्षित वास स्थान (ठाउँमा)	३		३	१ निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको

सवारी साधन/भौतिक सामाग्रि (एम्बुलेन्स/वारुण यन्त्र समेत)	विवरण	संख्या	कैफियत
एम्बुलेन्स	सिरहा	२	
	चोहर्वा	१	
	नवराजपुर	१	
	गोलवजार	१	
मोटरसाईकल	सिरहा	५	
ट्रेक्टर	सिरहा	१	

सामग्रीहरुको विवरण	संख्या	कैफियत
प्राथमिक उपचार किट	आवश्यकता अनुसार	
खोज तथा उद्धार सामाग्री	१७ वटा समुदायमा	
कम्प्यूटर/ल्यापटप	६ वटा	
प्रिन्टर	५ वटा	
साइरन	१७	समुदायमा
मेगाफोन	१४	समुदायमा
लाइफज्याकेट	१११	९१ वटा समुदाय
स्ट्रेचर	७	
रबर बोट (सम्पूर्ण सेट सहित)	१	
सुरक्षित हेलमेट	२८ थान	

कार्यालय/संस्थाको इकाई भए सोको विवरण

विवरण	मुख्य सम्पर्क व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
ने.रे.सो. उपशाखा इनर्वा	बद्री नारायण यादव	९८१४७४८४८८	
ने.रे.सो. उपशाखा लहान	फुलेश्वर महतो	९८४२८२७६२६	
ने.रे.सो. उपशाखा महदेवा पोर्ताहा	राजदेव यादव	९८५२८३४५२४	
ने.रे.सो. उपशाखा कचनारी	हरि नारायण यादव	९८०४७८५५८६	
ने.रे.सो. उपशाखा तुलसीपुर	सीताराम महतो	९८०५९२३३५५	
ने.रे.सो. उपशाखा सुखीपुर	त्रिपितलाल महतो	९८४२८२८३५९	
ने.रे.सो. उपशाखा पिप्रा प्र.पी.	तपेश्वर यादव	९८२५७०८२८२	
ने.रे.सो. उपशाखा इटाटार	बैधनाथ यादव	९८६२६९३९७९	
ने.रे.सो. उपशाखा कृष्णपुर	उमाकान्त महतो	९८४२९७८५९८	
ने.रे.सो. उपशाखा हकपाडा	रामदेव यादव	९८१४७०४२७६	
ने.रे.सो. उपशाखा लगडीगदियानी	कारीलाल यादव	९८१९७८०९८१	
ने.रे.सो. उपशाखा सिरहा न.पा. २	विशेश्वर यादव	९८६२८४५९५६	
ने.रे.सो. उपशाखा सिरहा न.पा. ३	काशिन्द्र ठाकुर	९८४२८४२८८५	
ने.रे.सो. उपशाखा वर्छावा	योगेन्द्र यादव	९८१७७५५१८४	
ने.रे.सो. उपशाखा कल्याणपुर	महेश्वर यादव	९८०७८८९२२५	
ने.रे.सो. उपशाखा मिर्चैया	जीवन कुमार श्रेष्ठ	९८१६७६८२६८	
ने.रे.सो. उपशाखा धनगढी	यज्ञ वहादुर कार्की	९८४२८५०६१२	
ने.रे.सो. उपशाखा राजपुर	जिवनाथ यादव	९८४२९९७६९९	
ने.रे.सो. उपशाखा विष्णुपुर प्र.म.	गजेन्द्र प्रसाद यादव	९८४१२८१३०९	
ने.रे.सो. उपशाखा गोलवजार	कृष्णदेव सिंह	९८१४७१४५५५	
ने.रे.सो. उपशाखा विष्णुपुर प्र.रा.	असर्फी यादव	९८२४७३५०७६	
तत्कालीन आवश्यकताहरु	उद्धार तथा राहत सामग्रीहरु, दक्षजनशक्ति उत्पादनका लागि तालिमहरु		

६. **जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५२००८१

- Rapid Responce Team १२ जना
- महामारी फैलिएको जानकारी जिल्लामा पठाउन स्थानीय स्वास्थ्य संस्था तथा महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेवकलाई सचेतिकरण गराएको।
- माहामारी रोकथाम एवं नियन्त्रणको लागि जिम्मेवारी बाँडफाड गरिएको।
- जिल्ला अस्पतालमा रहेको वेड संख्या ५०
- चिकित्सक संख्या ९
- प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको संख्या (वेड सहित) ४ वेड १२
- स्वास्थ्य चौकीको संख्या १०४
- नर्सहरुको संख्या १०
- अनमीहरुको संख्या २४
- हेल्थ असिसटेन्टहरुको संख्या १८
- सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरुको संख्या १११
- ग्रामीण स्वास्थ्य कार्यकर्ताको संख्या १११

७. **शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : इकाई प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५२०००४

- दैवी प्रकोपसँग सम्वन्धित दक्ष जनशक्ति २० जना
- दैवी प्रकोपको लागि वजेट छैन
- दैवीप्रकोपको समयमा मर्मत सम्भार र विद्यार्थी सहयोग सम्वन्धी योजना छैन

  सवारी साधन १ ओटा

जिल्लाको जम्मा सामुदायिक विद्यालय संख्या : ४३५

जिल्लाको जम्मा संस्थागत विद्यालय संख्या : २२८

८. **खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५६०१३६,

- प्रकोपको वेलामा परिचालन हुन सक्ने (Quick Response Team)

वालकृषण चौधरी ९८४२८२५२०८

भाइलाल योन्जन ९८४२८४०१०२

वाल गोविन्द यादव ९७४३००७०९०

- प्रभावित क्षेत्रमा पानी सुधीकरणको लागि औषधी सहितको टिमहरु परिचालन गर्ने।
- जनचेतना सम्वन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने।
- पानी उपलव्ध नहुने समयमा Water Tank को माध्यमवाट पानी वितरण गर्ने।
- टयूववेलहरु मरम्मत तथा ट्यूववेल जडान

९. **जिल्ला कृषि विकास कार्यालय :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५२००४९, ५२००५०

- कृषि सेवा केन्द्र संख्या ४
- सम्पर्क केन्द्र १२
- प्रकोपको समयमा परिचालन गर्न सकिने कृषि सम्वन्धी दक्ष जनशक्ति २५ जना
- क्षति सम्वन्धी कृषि तथ्याङ्क संकलन
- प्रकोप उपरान्तका लागि राहत कार्यक्रमहरु तयार गरि राहतका लागि माथिल्लो निकायमा पठाउने।
- दैवीप्रकोपवाट पीडित कृषकहरुको लागि कार्यक्रमहरु तयार गरि केन्द्रसंग माँग गर्ने।

१०. **जिल्ला पशु सेवा कार्यालय :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५२०००८, ५२००५८

- पशु स्वास्थ्य केन्द्र : १७
- प्रकोपको समयमा परिचालन गर्न सकिने पशु रोग सम्वन्धी दक्ष जनशक्ति ३० जना
- पशुपंक्षीलाई उपचार गरिदिने
- पशुरोग विरुद्ध भ्याकसिनेशन गर्ने
- डाले घाँसको विरुवाहरु वितरण गर्ने

११. **शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिजन कार्यालय राजविराज :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ९८५२८२२६६६

- क्षतिको सर्वे कार्यमा सहयोग गर्ने
- पूर्वाधार / संरचनाहरुको मर्मत सम्भार कार्यको रेखदेखमा सहयोग
- सवारी साधन र सहयोग

१२. **जिल्ला वन कार्यालय :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ०३३-५६००८३।८२, ९८०४७०९४७२

- सहुलियत दरमा काठ उपलब्ध गराउने
- माँग भई आएमा विरुवाहरु उपलब्ध गराउने

१३. **गा.पा. तथा न.पा.हरु :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : प्रमुख / अध्यक्ष

सम्पर्क नम्वर :

- प्रकोपवाट क्षति भएका वासिन्दाहरुलाई राजनैतिक दलको सहयोगमा उद्धार गर्ने
- नदीहरुको नियन्त्रण तथा तटवन्ध निर्माण गर्ने।
- तयारी खाना तथा पोषण युक्त सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने।
- वाटोघाटोको मर्मत सम्भार गर्ने।
- घाइते भएकालाई उपचारको व्यवस्था गर्ने।
- सम्वन्धित निकायहरुमा तत्काल जानकारी गराउने।
- जनचेतना सम्वन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने।

१४. **नेपाल खाद्य संस्थान अञ्चल कार्यालय, लहान :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ९८४१५३३७५३

- कार्यालयमा प्रयाप्त खाद्यान्नको मौजदात रहेको
- खाद्यान्न माथिल्लो निकायवाट दिने निर्देशन भएमा उपलब्ध गराउन सक्ने।

१५. **जिल्ला भू. संरक्षण कार्यालय, लहान :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

फोन नं. : ०३३-५६०३३७

१६. **जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण कार्यालय, लहान :**

प्रमुख सम्पर्क व्यक्ति : कार्यालय प्रमुख

सम्पर्क नम्वर : ९८५४०२७०९५

अनुसूचीहरू

अनुसूची–१

विपदको समयमा प्रयोग हुने प्रमुख सम्पर्क नम्बरहरू

१)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	०३३-५२०१२१, ९८५२८३७७७७
२)	जिल्ला प्रहरी	०३३-५२०००५, १००, ९८५२८६५५५
३)	सशस्त्र प्रहरी	०३३-५२०८९७, ९८५१२७२१०५
४)	नेपाली सेना	०३३-४०१०८९, ९७४३०३८५७५
५)	नेपाल रेडक्रस	०३३-५२००९५, ९८५२८३००२३
६)	नेपाल रेडक्रस एम्बुलेन्स	०३३-५२००९५, ९८४२८२४११४, ९८५५८१५, ९८६२८३५९९५, ९८४२८४६३६०
७)	लाहान वारुण यन्त्र	०३३-५६०११९
८)	सिरहा अस्पताल	०३३-५२००६५
९)	खानेपानी कार्यालय	०३३-५६०१३६
१०)	जिल्ला समन्वय समिति	०३३-५२०११६
११)	आँखा अस्पताल	०३३-५६०४९१
१२)	दुर संचार मर्मत शाखा	०३३-५२०१९८
१३)	विद्युत प्राधिकरण	०३३-५२००५९
१४)	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	०३३-५२००५०
१५)	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	०३३-५२०००८
१६)	सिरहा, वारुण यन्त्र	९८५२८५३०००
१७)	मिर्चैया वारुण यन्त्र	९८५५०३६८७०

अनुसूची–२

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य शर्त (DDMC Terms of Reference)

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति भन्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ७ को दफा १६ (१) वमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा गठित विपद् पीडितहरुलाई तत्काल राहत प्रदान गर्नुका साथै विपद् रोकथाम तथा न्यूनीकरण गर्नका लागि गठन गरि एको जिल्ला स्तरीय प्रमुख अंङ्ग हो। यसको प्रमुख काम समन्वय, साझेदारी र सहकार्यमा जिल्लाको विपद्

व्यवस्थापन कार्यको नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गरि जिल्लाको साधन श्रोत र क्षमताको प्रभावकारी परि चालन गरि जनधनको संरक्षण गर्ने हो । विपद् व्यवस्थापनका लागि जिल्ला तहमा एकद्वार नीति (One Door Policy) को लागि जिम्मेवार संस्था यही समिति रहनेछ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

१) परिषद् कार्यकारी समिति तथा प्रदेश समितिबाट स्वीकृत नीति, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्न सहयोग गर्ने, गराउने ।

२) जिल्लाको विपद् प्रतिकार्य योजना तयार गरी लागू गर्ने, गराउने ।

३) जिल्लास्तरमा रहेका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सञ्चालन गर्ने ।

४) उपलब्ध स्रोतको उच्चतम प्रयोग तथा प्रवाह गरी विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खोजी तथा उद्धार गर्ने ।

५) नेपाल सरकारबाट स्वीकृत मापदण्ड अनुसार राहत वितरण गर्ने, गराउने तथा जिल्लास्थित सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयलाई सोही अनुसार राहत वितरण गर्न लगाउने ।

६) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार यातायात तथा मानिसको आवत जावतमा नियन्त्रण गर्ने।

७) विपद्का कारण सिर्जित फोहोर तथा अन्य अनावश्यक वस्तु हटाउने वा हटाउन लगाउने ।

८) विपद्को समयमा मृत्यु भएका मानिसको शव तथा जनावरको व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।

९) आपत्कालीन अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्तिहरुको लागि आश्रय गृहको व्यवस्था गर्ने ।

१०) विपद्को समयमा तत्काल परिचालन हुन सक्ने गरी सुरक्षा निकायलाई दुरुस्त राख्न लगाउने ।

११) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खानेपानी, खाद्यान्न, लत्ताकपडा तथा औषधि उपचार जस्ता अत्यावश्यक वस्तुको प्रबन्ध गर्ने ।

१२) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा तत्काल आवश्यक पर्ने अस्थायी भौतिक संरचनाहरुको निर्माण गर्न लगाउने ।

१३) विपद्को अवस्थामा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध सरकारी, गैरसरकारी एवं निजी यातायातका साधन, यन्त्र, सरसामान, खाद्य सामान आदि कानून बमोजिम नियन्त्रणमा लिई प्रयोग गर्ने वा गर्न लगाउने ।

१४) विपद्को जोखिममा रहेका वा विपद् प्रभावित क्षेत्रमा रहेका असुरक्षित भवनहरु भत्काउन लगाउने ।

१५) असुरक्षित भवन तथा स्थानमा रहेका विपद् प्रभावित व्यक्तिहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने।

१६) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा स्वयंसेवक, विशेषज्ञ तथा परामर्शदातालाई परिचालन गर्ने र सोको सुपरिवेक्षण गर्ने ।

१७) राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरुबाट गरिने उद्धार तथा राहत एवं सहयोग आदि क्रियाकलापको समन्वय गर्ने ।

१८) विपद्को समयमा खोज, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभ सम्बन्धी कार्यको लागि स्थानीय तह लगायत सम्बन्धित निकायहरुसँग समन्वय गर्ने ।

१९) विपद्को पश्चात् आउन सक्ने सहायक प्रकोपहरुको न्यूनीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्ने,

२०) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा सङ्कटग्रस्त क्षेत्र धोषणा गर्नु पर्ने अवस्था रहेमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने ।

२१) विपद् सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने ।

२२) उद्धार तथा राहत कार्यक्रमको प्रगति विवरण प्राधिकरणमा पठाउने ।

२३) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने, गराउने ।

अनुसूची-३

जिल्लाको क्षेत्रगत अगुवा संस्थाहरुका कार्य शर्त

(Terms of Reference of the District Lead Support Agency-DLSA)

१) **अगुवा संस्था** :

कुनै क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा समन्वय गर्न प्राविधिक दक्षता र अधिकारप्राप्त व्यक्ति, कार्यालय, निकाय वा संस्था नै जिल्ला क्षेत्रगत वा विषयगत समूहका नेतृत्वदायी संस्था हुन् । उदाहरणका लागि स्वास्थ्य, पानी तथा सरसफाई, शिक्षा, खाद्य सामाग्री व्यवस्था गर्ने निकाय वा त्यसका जिम्मेवारी पदाधिकारी आदि ।

२) **मुख्य साझेदार समावेश** :

क्षेत्र वा विषय अनुरुप मुख्य साझेदारहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने र उनीहरुका लागि तोकिएको जिम्मेवारी र कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने

३) **उचित समन्वय प्रक्रिया स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने** :

क) सबै साझेदारहरु (सरकारी र गैर सरकारी संस्थाहरु, अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रस सोसाईटी, संयुक्त राष्ट्र संघका निकायहरु) सँग उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने र जिल्ला सदरमुकाम भित्रका एवं आवश्यकतानुरुप स्थानीय तह सम्म काम गर्ने विभिन्न समूहलाई समेत समावेश गर्ने ।

ख) विषयगत समूहका साझेदारहरुबाट आवश्यकता र पुरा हुन नसकेका माँगहरुलाई सम्बोधन गर्ने प्रतिवद्धता सुनिश्चित गर्ने। विषयगत समूहभित्र उपयुक्त तवरले जिम्मेवारीहरुको स्पष्ट बाँडफाँड गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति तोकि तिनको संचार सम्पर्क नियमित रुपमा अद्यावधिक राख्ने ।

ग)	प्रकोप रोकथाम वा जोखिम न्यूनीकरण प्रति प्रयाप्त ध्यान दिँदै आकस्मिक प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाई यथासक्य चाँडो पुनलार्भ योजना कार्यान्वयन गर्न सकियोस् भनी प्राथमिकता दिने।

घ)	अन्य क्षेत्रगत वा विषयगत समूहहरुसँग प्रभावकारी सम्पर्क र समन्वय व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने

ङ)	प्राथमिकतापूर्ण क्रियाकलपा, स्रोत-साधन परिचालन र परामर्श जस्ता सबै विषयहरुमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति एवं अन्य सरोकारवालाहरुसँग नियमित सम्पर्क गरी विषयगत समूहहरुको जिम्मेवारपूर्ण प्रतिनिधित्व गर्ने।

४) **सहयोग तथा समन्वय** :

सरकारी राष्ट्रिय/स्थानीय प्रशासन, अन्य सरकारी निकायहरु, स्थानीय तह, नागरिक समाज र अन्य सम्बन्धित व्यक्तिहरुसँग स्थानीय स्रोत-साधनको उपलब्धताको आधारमा मानवीय सहयोग सुनिश्चित गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने।

५) **सहभागितामूलक र समुदायमा आधारित पहुँच कायम गर्ने** :

विषयगत आवश्यकता मूल्याँकन, विश्लेषण, योजना, अनुगमन र उत्तरदायित्व लगायतका व्यवस्था सहभागितामूलक र समूदायको पहुँचमा आधारित हुनु पर्ने

६) **आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण** :

सम्बन्धित सबै क्षेत्रगत निकायका साझेदारहरु सहभागी भई प्रभावकारी तथा समान विषयगत आवश्यकता मूल्यांकन र विषलेषण सुनिश्चित गर्ने।

७) **आकस्मिक पूर्वतयारी** :

सम्भावित नयाँ आकस्मिक घटनाहरुबारे प्रयाप्त भैपरी योजना र पूर्वतयारी सुनिश्चित गर्ने।

८) **योजना तथा रणनीति विकास** :

क)	निम्न बुँदाहरुमा विषयगत समूहमा सम्भाव्य कार्यको खाका निर्धारण गरी प्रतिकार्य सुनिश्चि गर्ने :

अ)	माँग (Gap) पहिचान गर्ने:

आ)	विषयगत प्रतिकार्य योजना विकास/अद्यावधिक गर्ने र यी योजना वा कार्यक्रमहरु समग्र राष्ट्रिय रणनीतिमा पनि प्रतिविम्वित बनाउने कुराको सुनिश्चित गर्ने, जस्तै- साझा मानवीय कार्य योजना (Common Humanitarian Action Plan)

इ)	पहिलेका कार्यहरुबाट सिकिएका पाठ अनुरुप अहिलेका योजना तथा कामहरुलाई परिमार्जित गर्दै लैजाने।

९) **मापदण्डहरुको उपयोग :**

क) विषयगत समूहका सबै सहभागीहरु नीति निर्देशिका, मापदण्ड र प्राविधिक गुणस्तरीयता सम्बन्धमा सुसूचित छन् भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने तथा उनीहरुले प्रतिकार्यका कामकारवाही सोही अनुसार संचालित हुनेछन् भन्ने पनि सुनिश्चित गर्ने।

१०) **अनुगमन र प्रतिवेदन :**

क) विषयगत कार्यसमूहहरुले सञ्चालन गरिरहेका गतिविधि र कार्यान्वयन गरेको योजनाको प्रभाव सम्बन्धमा उपयुक्त र पर्याप्त अनुगमन प्रणाली स्थापित रहेको सुनिश्चित गर्ने।

ख) प्रभावकारी रुपमा सूचना आदान-प्रदान र प्रतिवेदन संप्रेषण प्रणाली पनि सुनिश्चित गर्ने।

११) **परामर्श र स्रोत-साधन परिचालन :**

क) स्रोत-साधन आवश्यकता लगायत परामर्श चाहिने मुख्य विषयहरु पहिचान गर्ने र ती पहिचान भएका विषयलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीलाई जानकारी उपलब्ध गराउने।

ख) मानवीय सहयोगकर्ताहरुका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउन दाताहरुसँग अनुरोध गर्ने र विषयगत कार्यमा संलग्नहरुलाई नियमित प्रक्रिया अनुसार स्रोत-साधन उपलब्ध गराउन प्रोत्साहन गर्ने।

१२) **प्रशिक्षण तथा क्षमता अभिबृद्धि :**

आफ्ना जनशक्तिलाई प्रशिक्षण र सहयोगकर्ताहरुको क्षमता अभिवृद्धिमा प्रोत्साहन/सहयोग गर्ने।

१३) **सहयोग र सेवा उपलब्ध गराउने अन्तिम साझेदार :**

पूर्व सहमति अनुसार प्रमुख आवश्यकता (तर पहुँच, सुरक्षा र कोष उपलब्धतामा भर पर्ने) पुरा गर्न अन्तिम सहायता उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी विषयगत अगुवा संस्थाहरुको हुनेछ। यसमा उनीहरुलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला प्रकोप व्यवस्थापन समितिले सहयोग गर्नेछन्।

अनुसूची-४

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य शर्त (LDMC Terms of Reference) :

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति भन्नाले विपद् जोखम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद-७ को १७ बमोजि गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्ष वा नगर कार्यपालिकाको प्रमुखको अध्यक्षतामा प्रत्येक गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा गठन हुने स्थानीय तह स्तरको समिति हो।

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

१) परिषद्‌बाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजना एवम् कार्यकारी समिति र प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत एकीकृत तथा क्षेत्रगत नीति योजना र कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

२) स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापनका लागि बजेट विनियोजन गर्न लगाउने ।

३) सरकारी, निजी एवम् गैरसरकारी संस्था, स्थानीय स्वयंसेवक, सामाजिक परिचालक लगायत सम्बन्धित सबै पक्षको समन्वय र संलग्नतामा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने ।

४) स्थानीय तहका पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वयंसेवक, सामाजिक परिचालक तथा समुदायलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रशिक्षण दिने व्यवस्था मिलाउने ।

५) भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भवन संहिता लगायत अन्य स्वीकृत निर्देशिका वा मापदण्डको पालना गराउने ।

६) स्थानीय समुदायलाई विपद् प्रति जागरुक बनाउन, विपद्सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा विपद्‌को घटना हुनासाथ प्रतिकार्यका लागि परिचालित हुन वडा वा समुदाय स्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने ।

७) विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालिन नमूना अभ्यास गर्ने, गराउने ।

८) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहतको व्यवस्था गर्ने ।

९) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सार्वजनिक संस्था तथा व्यावसायिक प्रतिष्ठानले यस ऐन बमोजिम कार्य गरे नगरेको अनुगमन गर्ने ।

१०) स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तथा पूर्वचेतावनी प्रणालीको विकास र सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

११) स्थानीय स्तरमा आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।

१२) विपद्‌मा परी हराएका, बिग्रेका वा नष्ट भएका कागजातको यकिन तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी राख्न लगाउने ।

१३) विपद्‌बाट प्रभावित घरपरिवारको पहिचान, स्तर निर्धारण तथा परिचयपत्र वितरण गर्ने, गराउने ।

१४) विपद्‌को समयमा प्रयोग गर्न सकिने गरी वारुणयन्त्र लगायतका अन्य उपकरणहरु तयारी हालतमा राख्न लगाउने ।

१५) कार्यकारी समिति, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

१६) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

अनुसूची-५

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल

विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) को मुख्य उद्धेश्य प्रभावित समुदायको जीवन रक्षा र तत्कालीन क्षति तथा आवश्यकताको पहिचान गरि प्रतिकार्यका लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण गर्नु हो। यस फाराम अनुसार संकलित सूचनाले विपद्को प्रारम्भिक चरणमा उपयुक्त निर्णय लिने कार्यका लागि आधार तय गर्नुका साथै विस्तृत रुपमा अतिरिक्त लेखाजोखा गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई पहिल्याउने छ।

यस लेखाजोखा फारमको प्रयोग नेपाल प्रहरी, गाउँ तथा नगरपालीका प्रतिनिधि तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा गरिने छ।आवश्यकता तथा उपलब्धताको आधारमा सर्वेक्षणका लागि मोवाईल एप्लीकेसनको प्रयोग गर्न सकिने छ।

यस फाराममा उल्लेख गरिएका केही सूचनाहरु प्रभावित क्षेत्रकोविपद् पूर्वका घटनासँग सम्वन्धित् छन्।आपत्कालिन अवस्थामाआवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण जानकारी प्राप्त गर्न सकिनेछ।सहजै प्राप्त गर्न सकिने सूचनाहरुका लागि विपद् प्रभावित क्षेत्रका उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरुलाई प्रश्न सोध्ने क्रममा धैरै समय न लिनु नै उपयूक्त हुन्छ।

१. एउटा वडाको लागि एउटा फारम भरिने छ।

२. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचनादाताहरुसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी फाराम भरिने छ।

३. यदि विवादास्पद सुचनाहरु प्राप्त भएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीले उपयुक्त विचारका आधारमा फाराम भर्ने छ।

४. प्रभावित मानिसहरुको संख्याको अनुमान गर्नुहोस्। यी संख्याहरु उक्त क्षेत्रमा आवश्यकताको मात्रा पहिचान गर्न पहिलो सुचक हुनुका साथै निर्णय गर्न महत्वपुर्ण हुने छन् तर यी संख्यापूर्णरुपले वास्तविक नहुन सक्छन्।

५. तल दिइएका विकल्पहरु नभएमा अन्य भन्ने कलमको अगाडी

१ स्थान र पहुँच सम्बन्धि सूचनाको जानकारी			
१.१ प्रदेशको नाम :	१.२ जिल्लाको नाम:	१.३पालिका:	
१.४ उपयुक्तमा चिन्ह लगाउने	१.५ वार्ड नम्वर:	१.६ मिति:/ / दिन/महिना/साल	
☐ महानगरपालिका ☐ उपमहानगरपालिका ☐ नगरपालिका ☐ गाउँ पालिका			
१.७ सूचना संकलन गर्ने व्यक्तिको विवरण :			टोलि नेताको नाम:
नाम : १ २ ३ ४ ५	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्वर :	
१.८ प्रभावित क्षेत्रको प्रकार	☐ शहरी ☐ अर्द्ध शहरी ☐ ग्रामीण ☐ दुर्गम	१.९ विपद् प्रभावित भौगोलिक क्षेत्रको वर्णन:	☐ हिमाल ☐ पहाड ☐ उपत्यका ☐ तराई
१.१० प्रभावित वडा सम्मको पहुँचमा प्रभाव	☐ पहिलाको जस्तै सामान्य ☐ कठिन (मुस्किल छ) ☐ धेरै कठिन	१.११ प्रभावित वडा सम्म पुग्नेसाधन	☐ पैदल ☐ सामान्य कार ☐ गाडी (फोर व्हिल) ☐ ट्रक ☐ हेलिकप्टर ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)
१.१२ समान्यतया जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्म लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा	१.१३ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्म लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा

	☐ १ दिन भन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)		☐ १ दिन भन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
१.१४ प्रभावितवार्ड भित्रका टोलहरुको पहुँच छ ?	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	१.१५ वार्ड भित्र पहुँच कम भएका मानिसहरुको सहयोगका लागि कुन साधन उपयोगी हुन्छ ?	☐ कार ☐ गाडी (फोर व्हिल) ☐ ट्रक ☐ हेलिकप्टर ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)

२. विपद सम्वन्धि विवरण

२.१ घटना घटेको मिति		२.२ घटना घटेको समय	
२.३ विपद्को प्रकार	☐ बाढी ☐ पहिरो ☐ आगलागी	☐ भूकम्प ☐ महामारी ☐ शित लहर	☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
२.४ विपदको परिणामका आधारमा वडा भित्रका मानिसहरुको भनाई			
२.४.१ मृतक	२.४.२ हराएका	२.४.३ घाइते	२.४.४ विस्थापित
☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,
करिव कति जनाको मृत्यू भएको होला?	करिव कति जना हराएका होलान ?	करिव कति जना घाईते भएका होलान ?	करिव कति जना विस्थापित भएका होलान ?

२.५ प्रभावित क्षेत्रमा संचारको अवस्था कस्तो छ?(मोवाइल, टेलिफोन)	☐ ठिक छ ☐ आँसिक ठिक ☐ अवरुद्ध
२.६ प्रभावित क्षेत्रमा विपद्को कारणले अन्य कुन कुन सेवाहरु अवरुद्ध भएका छन ? चिन्ह लगाउनुहोस ।	☐ विद्युत ☐ मुख्य सडक ☐ पुलहरु ☐ खानेपानीको आपूर्ती ☐ बजार/पसल

	☐ विमानस्थल ☐ स्वास्थ्य सेवा ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

३ प्रभावित व्यक्ति तथा सेवाहरु

३.१ प्रभावित क्षेत्रका मुख्य सेवा तथा कार्यालयहरु संचालनको अवस्था कस्तो छ ?	जम्मा	संचालनमा छ	आंसिक क्षति तथा संचालन	पूर्ण क्षति	थाहा छैन
३.१.१ विद्यालय					
३.१.२ क्याम्पस					
३.१.३ सामुदायिक केन्द्रहरु					
३.१.४ गा.पा.					
३.१.५ न.पा.					
३.१.६ वडा कार्यालय					
३.१.७ स्वास्थ्य केन्द्र					
३.१.८ प्रहरी कार्यालय					
३.१.९ रेडक्रसको कार्यालय					
३.१.१० पुस्तकालय					
३.१.११ लैंगिक हिंसा व्यवस्थापनका लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र					
३.१.१२ अन्य (उल्लेख गर्ने)					
३.२ विपद्का कारणले कुन समुहका मानिसहरु बढि जोखिममा रहेका छन ?	☐ गर्भवति तथा स्तनपान गराइरहेका महिलाहरु ☐ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ☐ ६० वर्ष भन्दा मथिका पुरुषहरु ☐ ६० वर्ष भन्दा मथिका महिलाहरु		☐ १२–१७ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ ६–११ वर्ष सम्मका केटाहरु ☐ ६–११ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ २–५ वर्ष सम्मका केटाहरु		

	☐ १८–६० वर्ष सम्मका पुरुषहरु ☐ १८–६० वर्ष सम्मका महिलाहरु ☐ १२–१७ वर्ष सम्मका केटाहरु	☐ २–५ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ २ वर्ष मुनिका केटाहरु ☐ २ वर्ष मुनिका केटीहरु	
३.३ प्रभावित क्षेत्रमा माथि उल्लेख नभएका समुह जस्तैः घरवार विहिन	जोखिममा रहेका समुहको बारेमा जानकारि भएमा उल्लेख गर्नु होस		

४. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	
४.१ पिउने पानीको मुख्य श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?यदि क्षति भएको छैन भने ४.३ मा जाने ।	☐ पुर्ण क्षतिग्रस्त ☐ आंसिक क्षति ☐ क्षति भएको छैन
४.२ वैकल्पिक पिउने पानिको श्रोतको व्यवस्था कस्तो छ ?	☐ छ, सुरक्षित श्रोतको रुपमा प्रयोग भएको छ ☐ छ, सुरक्षित/असुरक्षित थाहा छैन तर प्रयोग भएको छ ☐ बैकल्पिक श्रोतको प्रयोग भएको छैन
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापनको व्यवस्था छ ?	☐ छ ☐ छैन

५. अस्थाई आवास र अन्य अनिवार्य गैर–खाद्य सामग्रीहरु	
५.१ के विपद्का कारण आवास सम्वन्धी कुनैसमस्या भएको छ? (यदि छैन वा थाहा छैन भने ६.१ मा जानुहा वासस्थानकोस्)	☐ छ ☐ छैन
५.२ तत्कालको लागि कति घरपरिवारलाई अस्थाई आवासको आवश्यकता छ ?	संख्या उल्लेख गर्ने
५.३ अहिले विस्थापितहरु कहाँ बसेका छन् ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
५.४ विस्थापितहरु बस्न सक्ने त्यस्ता ठाउँहरु कहाँ कहाँ छन ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर

	☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
५.५ कति समयका लागि अस्थायि आवास आवश्यक छ ?	☐ १ हप्ता ☐ २ हप्ता ☐ १ महिना ☐ ३ महिना भन्दा बढी
६. खाद्यान्न तथा बजार	
६.१ के विपद्का कारण प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुले सञ्चित गरेर राखेको खाद्यान्न नष्ट भएको छ ?	☐ छ ☐ छैन ☐ आंशिक ☐ थाहा छैन
६.२ के प्रभावित वडा भित्रको बजार सामान्य रुपमा चलिरहेको छ ?	☐ पूर्ण संचालन ☐ आंशिक संचालन ☐ संचालन छैन ☐ थाहा छैन
६.३ के बजारमा पर्याप्त खाद्यान्न सञ्चित छ ?	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन
६.४ के बजार सम्म स्थानीय समुदायको सहज पहुँच छ ?	☐ छ ☐ आंशिक ☐ छैन ☐ थाहा छैन
७. स्वास्थ्य तथा पोषण	
७.१ प्रभावित क्षेत्रमा विपद् पश्चात स्वास्थ्य सम्वन्धी कुनै समस्याहरु उत्पन्न भएका छन् ? (यदि छैन भने ७.३ मा जानुहोस् ।)	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन
७.२ यदि छ भने कस्ता खालका समस्याहरु देखा परेका छन् ?	☐ घाइते ☐ सरुवा रोग ☐ आवश्यक प्रजनन स्वास्थ्य सेवामा समस्या ☐ अपर्याप्त औषधि आपुर्ति ☐ अपर्याप्त जनशक्ति ☐ स्वास्थ्य निगरानि प्रणलिले काम नगरेको ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

७.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुको स्वास्थ्य सुविधामा पहुँच कस्तो छ ?	☐ विपद् पूर्व जस्तै दुरुस्त (कुनै परिवर्तन छैन) ☐ लामो समय लाग्छ /धेरै कठिन ☐ केहीलाई मात्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच नभएको हो ☐ वा सबैलाई ☐ थाहा छैन
८. संरक्षण	
८.१ के त्यहाँ बच्चाहरु हराइरहेको वा परिवार संग छुटेको बारेमा जानकारि छ ?	☐ छ ☐ छैन
८.२ के त्यहाँ कुनै लैगिक हिंसा भएकोबारेमा जानकारि छ ?	☐ छ ☐ छैन
८.३ ति क्षेत्रका मानिसहरुमा डर तथा चासोका विषयहरु के के छन् ?	☐ बत्तिको अभाव ☐ गोपनियताको अभाव ☐ तस्करिको डर ☐ लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा बढ्नु ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
९. विपद् पश्चात् विकसितघटनाक्रम	
९.१ मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ मौसम समान्य छ ☐ भारी वर्षा ☐ अत्याधिक चिसो ☐ हावाहुरी ☐ अत्याधिक गर्मि ☐ हिमपात ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

१०. उपलब्ध श्रोत साधन, समस्याको सामना गर्ने रणनीतिहरु र आवश्यक सहयोग

मुख्य सुचनादाताको सुचना र लेखाजोखा टोलिको अवलोकनका आधारमा उक्त क्षेत्रमा देखिएको थप आवश्यक सहयोग

क्षेत्र	अतिरिक्त सहयोगको आवश्यकता	उक्त क्षेत्रमा आवश्यक भएको तथा उपलब्ध सहयोग

१०.१ खोज तथा उद्धार	☐छ ☐छैन	
१०.२ आकस्मिक प्राथमिक उपचार	☐छ ☐छैन	
१०.३ खानेपानि, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	☐छ ☐छैन	
१०.४ आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरु	☐छ ☐छैन	
१०.५ संरक्षण	☐छ ☐छैन	
१०.६ खाद्यान्न	☐छ ☐ छैन	
१०.७ शिक्षा	☐छ ☐ छैन	
१०.८ स्वास्थ्य	☐छ ☐ छैन	
१०.९ लेखाजोखा टोलीको लेखाजोखा पश्चात उक्त वार्डमा तत्काल आवश्यक राहत समाग्रीको कसरि वर्णन गर्नु हुन्छ ?		☐सहयोगको अति आवश्यकता ☐केहि मात्रामा सहयोगको आवश्यकता ☐स्थानिय क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोतबाट आवश्कता पुर्ति गर्न सकिने
१०.१० तत्काल सहयोगका लागि सबैभन्दा उच्च प्राथमिकतामा के परेको छ ? प्राथमिकता निर्धारण गर्दा नम्बरमा उल्लेख गर्नुहोस । (प्राथमिकताको आधारमा १ देखि ३ सम्म क्रमवद्ध मिलाएर राख्नुहोस्)		☐खानेपानी ☐सरसफाई ☐आवास ☐ओढ्ने र ओछ्याउने ☐स्वास्थ्य ☐खाद्यान्न ☐संरक्षण ☐अन्य(उल्लेख गर्ने) ☐खोज तथा उद्धार ☐आवश्यकता पुर्ति गर्न सकिने
केहि थप टिप्पणि भएमा उल्लेख गर्ने:		

११ सूचनाका स्रोतहरु (यो प्रतिवेदन तयार गर्न प्रयोग गरिएका तथ्याङ्का स्रोतहरु उल्लेख गर्नुहोस्)

म	पु		म	पु	
☐	☐	पालिकाका कर्मचारिहरु	☐	☐	प्रहरी
☐	☐	वडा प्रमुख	☐	☐	स्वास्थ्य कार्यकर्ता
☐	☐	वडा सदस्य	☐	☐	अ/गैसस (कृपया संस्थाको नाम उल्लेख गर्नुहोस्)
☐	☐	विद्यालयका शिक्षक/प्रधानाध्यापक	☐	☐	इन्जिनियर
☐	☐	कृषि तथा पशु विकास अधिकृत	☐	☐	संयुक्त राष्ट्र संघ (नाम उल्लेख गर्ने)
☐	☐	महिला टोलि नेता	☐	☐	समुदायका प्रभावित सदस्यहरु (पुरुष)
☐	☐	स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति	☐	☐	समुदायका प्रभावित सदस्यहरु (महिला)
☐	☐	नेपालरेडक्रस सोसाइटी	☐	☐	स्थानिय तहका क्षेत्रगत कार्यालयहरु

अनुसूची–६

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति/नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

सिरहा

घरधुरीको क्षति सर्वेक्षण फारम

प्रकोपको प्रकार........................ **प्रकोपको मिति**........................ **प्रभावित न.पा./ गा.पा.**........................ **वडा नं** ....

क्र सं.	घरमूलीको नाम	पिता/ पति	परिवार संख्या									घर नष्ट		घाइते	हराएको	अपाङ्ग	मृत	खानेपानीको श्रोत	विद्यालय जाने केटा केटी	सुत्केरी	गर्भवती	वृद्ध वृद्धा	पारिवारिक पेशा	अनुमानित क्षति (लाखमा)	कैफियत
			०-५ वर्ष मुनी		६-१८ वर्ष सम्म		१८ वर्ष भन्दा माथि		जम्मा																
			केटा	केटी	केटा	केटी	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा	पूर्ण	आंशिक												
कूल जम्मा																									

क.स. — सर्वेक्षण कर्ताको नाम : — पद : — निकाय : — सही :

१
२
३
४
५

अनुसूची–७

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति/नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिरहा

भौतिक क्षतिको प्रारम्भिक सर्वेक्षण फारम

प्रकोपको प्रकार..................प्रकोपको मिति................प्रभावित न.पा./
गा.पा......................वडा .....

क्र. सं.	भौतिक पूर्वाधारहरुको विवरण	क्षतिको स्थान	क्षतिको विस्तृत विवरण	क्षतिको अनुमानित रकम	कैफियत

क.स. सर्वेक्षण कर्ताको नाम : पद : निकाय : सही :

१
२
३
४
५

अनुसूची–८

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति/नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

सिरहा

कृषि सम्वन्धी क्षति सर्वेक्षण फारम

प्रकोपको प्रकार……………………………प्रकोपको मिति…………………….. प्रभावित न.पा./गा.पा…………………….. वडा नं…………..

क्रसं.	घरमूलीको नाम	पिता/पति	जग्गाको क्षति			वालीनालीको क्षति					पोखरी माछा	चैपाया	दोपाया/ पंछी	अन्य	कैफियत
			कटान	डुवान	वालुवाले पुरेको	धान	फलफूल	तरकारी	नगदे वाली	अन्य					
कूल जम्मा															

क्र.स. सर्वेक्षण कर्ताको नाम : पद : निकाय : सही :

१
२
३
४
५

अनुसूची-९

सम्भावित प्रकोप र प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी अपनाउनु पर्ने विवरण/जानकारी पात्रो

महिना	सम्भावित प्रकोपहरु	प्रकोपका पूर्वसंकेतहरु	ध्यान दिनुपर्ने केही कुराहरु	पूर्व तयारीको लागि गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरु
वैशाख	➢ आगलागी ➢ हुरी बतास ➢ असिना ➢ खडेरी ➢ चटयाङ्ग	➢ अत्याधिक गर्मी हुनु (३० देखि ४०डिग्रीसम्म), ➢ लु (तातो हावा)चल्नु, ➢ सुख्खा वातावरण हुनु ➢ हुरी बतास चल्नु ➢ पानी नपर्नु तथा पानीको स्रोतमा पानीको मात्रा कमी हुनु	➢ जथाभावी आगो नबाल्ने ➢ इन्धनलाई सुरक्षित राख्ने ➢ सलाई, लाइटर जस्ता वस्तुको जतन गर्ने र केटाकेटीको पहुचबाट टाढा राख्ने ➢ चुरोट, विडीका ठुटा ननिभाई जथाभावी न फाल्ने ➢ खर तथा फुसले छाएका घरहरुमा टुकी र आगो बाल्दा सचेत हुनु ➢ आगोको काम सकेपछि राम्ररी निभाउने ➢ आगो फैल्न सहयोग पुग्ने सुख्खा वस्तु सुरक्षित राख्ने ➢ माहामारीबाट बच्न व्यक्तिगत सरसफाई तथा वातावरणीय सरसफाइमा ध्यान दिने	➢ जनचेतना वृद्धी गर्नु पर्ने ➢ पूर्व सूचना प्रणालीको विकास ➢ संचारका माध्यमबाट सूचना प्रवाह गर्ने ➢ कृत्रिम अभ्यास गर्ने ➢ घर वरिपरि पानीको प्रवन्ध मिलाउने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्री र कोषहरु पूर्ववत रुपमा तयार गरि राख्ने ➢ उचित स्थान र ठाँउमा पानीको भण्डारण गर्ने
जेष्ठ	➢ हावा हुरीको प्रकोप/असिना ➢ लु चल्नु ➢ आगलागी ➢ खडेरी ➢ चटयाङ्ग ➢ महामारी	➢ आकाशमा वदली हुनु ➢ जमीनको सतहमा हेर्दा जलेको जस्तो तिरमिर देखिनु		
आसार	➢ अतिवृष्टि ➢ बाढी/पहिरो ➢ महामारी	➢ थोरै समयमा अति पानी पर्नु ➢ लामो समयसम्म पानी पर्नु ➢ जमिनको चिरा र धाजा फाटनु ➢ खोला खोल्सामा अधिक पानी बग्नु ➢ खोलाले कटान गर्नु	➢ खोला खोल्साको प्रवाह सहज बनाउनु ➢ पहिरो जान सक्ने क्षेत्रको पहिचान गरि त्यस्ता क्षेत्रबाट घर वस्ती सार्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था गरि राख्ने (जस्तै : डोरी, कोदालो, ड्रम आदी)	➢ वृक्षारोपन गर्ने ➢ संकटाभिमुख क्षेत्रको पहिचान गर्ने ➢ सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने ➢ खोलाले कटान गर्न सक्ने क्षेत्रमा तटवन्ध निर्माण गर्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्री र कोषहरु पूर्ववत रुपमा तयार गरेर राख्ने

		➢ अचानक कालो वादल लागि अंध्यारो हुनु		
श्रावण	➢ अतिवृष्टि ➢ वाढी/पहिरो ➢ महामारी	➢ मुसलधारे वर्षा हुनु ➢ मेघ गर्जनु/विजुली चम्कनु ➢ जमिनमा धाँजा फाटनु ➢ सानो पहिरो तल तल झर्दा ठुलो हुने ➢ झाडा पखालाको लक्षण देखिनु		
भदौं	➢ अतिवृष्टि ➢ वाढी/पहिरो ➢ महामारी	➢ मेघ गर्जनु/विजुली चम्कनु सहित पानी पर्नु ➢ जमीनमा धाँजा फाटनु ➢ लगातार पानी परिरहनु ➢ झाडापखाला लाग्नु ➢ जमीन अचानक फुटेर मुल फुटनु ➢ नदीको प्रवाह रोकिनु ➢ शुरुमा १/२ झाडापखाला ज्वरो तथा टाइफाइडको लक्षण देखिनु	➢ सरसफाई सम्वन्धी क्रियाकलाप संचालन गर्ने ➢ जनचेतना अधिवृद्धि गर्ने ➢ वृक्षा रोपन गर्ने ➢ सुरक्षित र स्वस्थकर खाना खुवाउने र खाने ➢ घर वरिपरि सरसफाई गर्ने ➢ फोहर पानी जमेको खाडल पुर्ने ➢ समय समयमा स्वास्थ्य चौकीमा गई सरसल्लाह गर्ने	
असोज	➢ वाढी/पहिरो ➢ महामारी	➢ शुरुमा १/२ झाडापखाला ज्वरो तथा टाइफाइडको लक्षण देखिनु ➢ अत्यधिक पानी पर्नु		➢ वृक्षारोपन गर्ने ➢ संकटाभिमुख क्षेत्रको पहिचान गर्ने ➢ सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने ➢ खोलाले कटान गर्न सक्ने क्षेत्रमा तटवन्ध निर्माण गर्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्री र कोषहरु

				पूर्ववत् रुपमा तयार गरेर राख्ने
कार्तिक	➢ असिनावृष्टि ➢ महामारी	➢ मेघ गर्जनु/पानी सँगै असिना पर्नु ➢ ठुलो सानो असिना पर्न शुरु गर्नु	➢ जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ➢ पूर्व सूचना प्रणालीको विकास तथा अभ्यास गर्ने ➢ रोकथाम तथा उद्धार प्रशिक्षण संचालन गर्ने	➢ संकटाभिमुख क्षेत्रको पहिचान गर्ने ➢ सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्री र कोषहरु पूर्ववत् रुपमा तयार गरेर राख्ने ➢ विधुत लाइन व्यवस्थित गर्ने
मंसिर	➢ शीतलहर ➢ आगलागी	➢ वाक्लो कुहिरो, हुस्सु लाग्नु ➢ घामको प्रकाश छेकिनु ➢ जाडोको लागि आगो जथाभावी नवाल्नु ➢ वातावरण अधिक चिसो हुनु ➢ न्यूनतम तापक्रम हुनु		
पौष	➢ शीतलहर ➢ हिमपात हुनु ➢ तुषारो पर्नु	➢ कुहिरोसँग हिउ वर्षनु ➢ अग्लो अग्लो डाँडामा हिउँ पडनु ➢ घामको प्रकाश पृथ्वीसम्म आउन नसक्नु ➢ पानी ज्यादै चिसो हुनु	➢ चिसो तथा ठण्डीवाट वाक्लो तथा न्यानो कपडा लगाउने ➢ काम नपरिकन सकभर चिसोमा ननिसक्ने ➢ हिमपात हुन थालेपछि घर वाहिर ननिसक्ने	➢ न्यानो कपडा र तातो खानाको प्रवन्ध गर्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामाग्री र कोषहरु पूर्ववत् रुपमा तयार गरेर राख्न
माघ	➢ शीतलहर ➢ हिमपात हुनु ➢ तुषारो पर्नु	➢ कुहिरोसँग हिउ वर्षनु ➢ अग्लो अग्लो डाँडामा हिउँ पडनु ➢ घामको प्रकाश पृथ्वीसम्म आउन नसक्नु ➢ पानी ज्यादै चिसो हुनु		
फाल्गुन	➢ आगलागी ➢ हुरी वतास	➢ गर्मी मौसम ➢ तापक्रम वृद्धी हुनु ➢ जमीन जलेको क्रमश	➢ उचित स्थानमा पानीको भण्डारण गरि राख्ने ➢ हुरी वतास चलेको समयमा घरवाट	➢ जनचेतना वृद्धी गर्नु पर्ने ➢ पूर्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने ➢ संचारका माध्यमवाट सूचना प्रवाह गर्ने

		अनुभव गर्नु ➢ तातो हावा लु चल्नु ➢ हुरी चल्नु	वाहिर ननिसक्ने ➢ हुरी वतास वन्द नहुँदा सम्म आगो नवाल्ने ➢ जन चेतना अभिवृद्धि गर्ने	➢ चर्को घाममा घर वाहिर नजाने ➢ जानै पर्ने भएमा आफनो सुरक्षा गर्ने ➢ कृत्रिम अभ्यास गर्ने ➢ घरमा किला काँटी ठोकने र फुसको घर भएमा यो मौसम अगाडी नै राम्ररी वाँध्ने ➢ राहत तथा उद्धार सामग्रीका कोषहरु पूर्ववत् रुपमा तयार गरेर राख्ने
चैत्र	➢ आगलागी ➢ हुरी वतास ➢ असिनावृष्टि	➢ गर्मी मौसम ➢ तापक्रम वृद्धी हुनु ➢ जमीन जलेको क्रमश अनुभव गर्नु ➢ तातो हावा लु चल्नु ➢ हुरी चल्नु		

भुकम्प जुन सुकै समयमा जान सक्छ । भुकम्प जानु भन्दा अगाडी :

- जमिन भित्र रहेका जीवजन्तु वाहिर निस्कनु
- जनावर तथा चराहरुवाट अस्वभाविक लक्षण देखाउनु

भुकम्पको असर कम गर्न के गर्ने :

- भुकम्पको जोखिम कम गर्न समयमै जनचेतना जगाउने
- तालिम तथा प्रशिक्षण संचालन गर्ने
- समय समयमा कृत्रिम अभ्यास गर्ने
- घर तथा कोठा भित्र सामाग्रीहरु न हल्लिने गरि (कव्जाले कसेर राख्नु पर्दछ)
- अत्यावश्यक वस्तु जस्तै : औषधी, प्राथमिक उपचार सामग्री, टर्च लाइट, रेडियो आदी घर परिवारका सवै सदस्यहरुले तुरुन्त भेटने ठाँउमा राख्नु पर्दछ
- भवन निर्माण संहिता पालन गरेर राम्रोसंग भवनहरु वनाउनु पर्दछ ।
- भुकम्प गई रहेको वेला के गर्ने भन्ने सम्वन्धमा परिवारका सवै सदस्यहरुलाई समयमै जानकारी र अभ्यास गराउनु पर्दछ ।

अनुसूची-१०

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

अनुसूची-११

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

[illegible]

अनुसूची-१२

आज मिति २०६४।४।२८ गते सोमबारका दिन यस जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्री [illegible] ज्यूको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरूको उपस्थितिमा बैठक बसी देहाय बमोजिम निर्णय गरियो।

उपस्थिति

१. प्र. जि. अ. [illegible] प्रसाद [illegible] [illegible]
२. जि. स. स. प्रमुख श्री राम बहादुर ठाकुर [illegible]
३. [illegible] प्रमुख [illegible] कुमार [illegible]
४. न. पा. प्रमुख [illegible]
५. न. पा. प्रमुख
६. न. पा. प्रमुख
७. न. पा. प्रमुख
८. न. पा. प्रमुख
९. [illegible] [illegible] बहादुर [illegible]
१०. [illegible] [illegible] कुमार [illegible]
११. [illegible] [illegible]
१२. [illegible] श्री [illegible]
१३. [illegible]
१४. [illegible]
१५. [illegible]
१६. [illegible] प्रसाद [illegible]
१७. [illegible]
१८. [illegible]
१९. [illegible]
२०. [illegible]
२१. [illegible]
२२. [illegible]
२३. [illegible]
२४. [illegible]
२५. [illegible]
२६. [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

१ [illegible]

अनुसूची-१३
कमलानदीको जलसतह र वर्षा थ्रेसहोल्ड

	कमला नदीजल सतह (मिटर) तिाि्रया जल मापन केन्द्र	समग्र वर्षा (मिलिमिटर) कमला जलाधारमा रहेका वर्षा मापन केन्द्रहरु				
समय		१ घण्टा	३घण्टा	६ घण्टा	१२ घण्टा	२४ घण्टा
सतर्कता सतह		६०	८०	१००	१२०	१४०
खतरा सतह		६० भन्दा बढी	८० भन्दा बढी	१०० भन्दा बढी	१२० भन्दा बढी	१४० भन्दा बढी

अनुसूची–१४
आपत्कालिन प्रतिकार्य र उद्धार कार्यविधि

तल प्रस्तुत गरिएका प्रतिकार्य र राहत क्रियाकलापहरू नदी सतहले खतरा तह नाघ्नासाथ र बाढीले समुदायहरूलाई क्षति गर्नासाथ सञ्चालन गरिन्छन् । यो चरण सतकर्ता तहभन्दा नदी सतह नघटुन्जेल र स्थायी नहुन्जेलसम्म रहन्छ । आपत्कालिन प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दा अन्तर क्लस्टर समन्वय अति आवश्यक हुन्छ ।

भूमिका तथा उत्तरदायित्व तालिका

घण्टा (कहिले)	राहत तथा प्रतिकार्य गतिविधिहरु (के)	जिम्मेवार निकायहरु (को)
बाढी आएको ३ घण्टाभित्र	• खोज तथा उद्दार टोली र द्रुत प्रतिकार्य टोलीको परिचालन गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकायहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• मानिसहरू र घर पालुवा जनावरहरु स्थानान्तरण गर्ने	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, स्थानीय तह

		(गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• सूचना सङ्कलन गर्ने, व्याख्या गर्ने र पुष्टि गर्ने आपत्कालिन सूचना प्रणाली (तथ्याङ्क-सूचना इकाई) स्थापना गर्ने	जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला समन्वय समिति,सुरक्षा निकायहरु, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• आपत्कालिन प्रतिकार्यका लागि कार्य संचालन विधि अनुसार राष्ट्रिय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र सक्रिय बनाउने	गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र
	• बाढीको खतरा क्षेत्रमा नदीको सतह सतर्कतातह भन्दा तल नझरेसम्म प्रतिघण्टाको अद्यावधिक सूचना प्रवाह जारी गरिरहने	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• सम्बद्ध आपत्कालिन प्रतिकार्य योजनाहरुलाई सक्रिय बनाउने। क्लस्टर र कार्यदल समुहले आफ्ना सम्बधित आपत्कालिन योजनाहरु सक्रिय बनाउने	जिल्ला तथा स्थानीय स्तरकासबै क्लस्टरहरू र जिल्लाको अगुवा संस्था (DLSA)
	• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठक बस्ने • खानेपानीर सरसफाईक्लस्टरको आकष्मिक बैठक बस्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय
	• आपत्कालिन संचार प्रणालीको (एक द्वार	जिल्ला आपत्कालिन कार्य

बाढी आएको ३ घण्टादेखि ६ घण्टाभित्र	संचार नीति) विकास गर्ने र तथ्याङ्क-सूचना इकाईबाट प्राप्त नियमित सूचना सार्वजनिक जागरूकताका लागि रेडियो, टिभी, एसएमएस आदि मार्फत सूचना प्रवाह गर्ने	सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), मिडिया, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• घाइतेलाई घुम्ती क्लिनिकहरु मार्फत प्राथमिक उपचार गर्ने • सर्पदंशको उपचार सामाग्री र प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने	जनस्वास्थ्य कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• क्षति तथा नोक्सानी सम्वद्ध तथ्याङ्कहरुसंकलन गर्ने	जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• विभिन्न माध्यमहरु (सरकारी अधिकारी, संयुक्त राष्ट्र संघ एजेन्सीहरु, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरु, नागरिक समाज, मिडिया आदि) बाट संकलित सूचनाको आधारमा विपद् (प्रारम्भिक परिदृश्य) को मात्रा र दायराको समीक्षा गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• विपद्सँग जुध्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय पहलहरूको आवश्यकता निर्धारण गर्न स्थानीय क्षमताको लेखाजोखा गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• विपद्को प्रकृति गाउँ, नगर र जिल्लाको पहुँच बाहिर गएमा प्रादेशिक क्षमता र राष्ट्रिय स्तरको पहलहरूको	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति , जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह

	आवश्यकता समीक्षा गर्न केन्द्रीय अधिकारीहरुसँग सम्पर्क गर्ने	(गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), सुरक्षा निकायहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
बाढी आएको ६ घण्टादेखि १२ घण्टाभित्र	• अन्तर क्लस्टर र कार्यदलका बैठक नियमित बोलाउने, अन्तर क्लस्टर समन्वय र नियमित अन्तरक्रिया सुनिश्चित गर्ने	जिल्ला आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समन्वय समिति, क्लस्टर प्रमुखहरू, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू)
	• संयुक्त रूपमा स्थिति विश्लेषण गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	क्लस्टर प्रमुखहरू र जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, DLSA
बाढी आएको १२ घण्टादेखि २४ घण्टाभित्र	• राहत शिविरहरूको स्थापनाका लागि आवश्यक क्षेत्रको द्रुत लेखाजोखा गर्ने र पहिचान गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• आकस्मिक कक्ष, स्वास्थ्योपचार कक्ष, सूचना प्रसार कक्ष र सामग्री वितरण कक्ष स्थापना गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू)
	• अस्थायी आश्रयस्थल र बाढी पीडितका लागि राहत वितरणको समन्वय गर्ने र अख्तियारीको निरन्तरता दिने • जीवित व्यक्तिहरुलाई तत्काल जीवन रक्षक राहत सामाग्रीको वितरण गर्ने	क्लस्टर प्रमुख र उपप्रमुख, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
बाढी आएको	• प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा सम्पन्न गर्ने,	स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू),

२४ घण्टादेखि ४८ घण्टाभित्र	बहु क्लस्टर प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा जरुरी छ कि भनेर पहिचान गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• बाढी प्रभावित सम्म पुग्न सम्भावित अवरोधहरुको पहिचान गर्ने	क्लस्टर प्रमुख र उपप्रमुख
बाढी आएको ४८ घण्टादेखि ७२ घण्टाभित्र	• अस्थायी आश्रयहरूको प्रबन्ध गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र क्लस्टर प्रमुखहरू
	• स्थानान्तर, पुनर्वास गर्न नपर्ने जन समुदाय जसलाई उनीहरुका आफ्नै स्थानमा सहायता पुर्याउन सकिन्छ उनीहरुको पहिचान गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सुरक्षा निकायहरु
	• पीडित व्यक्तिहरु जो स्थानीय स्रोतसाधनको प्रयोग गरेर आफ्ना लागि अस्थायी आवास बनाउँदछन् उनीहरुलाई नगद वितरण गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू), स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
बाढी आएको ७२ घण्टादेखि बाढीको स्थिति सामान्य नहुन्जेल सम्म	• महिला, बालबालिका वृद्ध र अपांगका सुरक्षाको लागि शिविर र वितरण क्षेत्रमा विशेष सुरक्षा प्रबन्ध गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय, क्लस्टर सुरक्षाको लागि सुरक्षा निकायहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• पशु तथा जीविकोपार्जन सम्बन्धी सामग्रीहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन गर्ने	सुरक्षा निकायहरु
	• नियमित स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने	सबै क्लस्टरहरू, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
	• आपत्कालिन चरणबाट विपदोत्तर चरणमा प्रवेश गर्दा अपनाइने प्रतिकार्य रणनीतिबारे जिल्ला र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा क्लस्टरको बैठक आयोजना गर्ने	प्रमुख जिल्ला अधिकारी/ स्थानीय तह (गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू) प्रमुखहरु,जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

सन्दर्भ सामग्रीहरू :

(१) नेपालको संविधान

(२) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४

(३) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६७ र २०७१

(४) नेपाल सरकार गृहमन्त्रालयको परिपत्रहरु/निर्देशनहरु

(५) प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिको परिपत्रहरु/निर्देशनहरु

(६) जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय तथा परिपत्रहरु